

Møte mandag den 11. juni 2007 kl. 19.25

President: S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n

D a g s o r d e n (nr. 40):

1. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om lov om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 101 om eigedomsregistrering o.a. (Innst. O. nr. 98 (2006-2007), jf. Ot.prp. nr. 57 (2006-2007))
2. Innstilling fra forsvarskomiteen om lov om endringer i lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (Innst. O. nr. 78 (2006-2007), jf. Ot.prp. nr. 51 (2006-2007))
3. Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter m.m. (gjennomføring av Den europeiske patentkonvensjonen) (Innst. O. nr. 91 (2006-2007), jf. Ot.prp. nr. 33 (2006-2007))
4. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffegjennomføringsloven mv. (tiltak for å avvikle soningskøen og bedre innholdet i soningen mv.) (Innst. O. nr. 82 (2006-2007), jf. Ot.prp. nr. 31 (2006-2007))
5. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endring i lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass (endring av gebyr for pass til barn) (Innst. O. nr. 83 (2006-2007), jf. Ot.prp. nr. 65 (2006-2007))
6. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om lov om endringer i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) (Innst. O. nr. 90 (2006-2007), jf. Ot.prp. nr. 63 (2006-2007))
7. Referat

S t a t s r å d H e l e n B j ø r n ø y la fram 3 kgl. proposisjonar (sjå under Referat).

S a k n r . 1

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om lov om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 101 om eigedomsregistrering o.a. (Innst. O. nr. 98 (2006-2007), jf. Ot.prp. nr. 57 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten føreslå at blir gjeve høve til tre replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringsringa innanfor den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten føreslå at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er å sjå på som vedteke.

Asmund Kristoffersen (A) [19:26:18] (ordfører for saken): Det er et åpenbart behov innenfor mange samfunnssektorer å sikre oppdaterte og riktige opplysninger om eiendom. Formålet med denne loven sammen med annet lovverk er å sikre dette i alle de tilfeller der det trengs, f.eks. ved eiendomstransaksjoner, ved administrasjon av eiendommer og ved planlegging og disponering av alt fysisk miljø.

Dette betyr bl.a. at en gjennom et ensartet og pålitelig register skal sikre sikker tilgang på alle viktige eiendomsopplysninger.

I 1980 trådte delingsloven i kraft. Da fikk vi en lov som gav oss et felles system for oppmåling, merking og registrering av eiendom for hele landet.

Gjennom Ot.prp. nr. 70 for 2004-2005 om lov om eiendomsregistrering foreslo Bondevik II-regjeringen bl.a. at oppmålingsforretningene skulle kunne utøves som privat tjenesteyting, som innebar at grunneieren selv måtte bestille et landmålerfirma som skulle utføre oppmålingsforretningen. Landmålerfirmaet skulle så sette fram krav om registrering av oppmålingen hos kommunen.

Dette sluttet flertallet seg til. Mindretallet bestod av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Loven, slik den ble vedtatt, betydde at en deler eiendomsregistreringen i to, en tjenstedel og en offentlig forvaltningsdel. Tjenstedelen, selve oppmålingsforretningen, omfattet merking og oppmåling av grenser og alt annet som skulle til for å kunne sette fram krav om registrering, noe som i loven benevnes som matrikkelføring.

Nå er det slik at bare den delen av lovendringen som omfattet bruk av et nytt register til erstatning for grunneier-, adresse- og bygningsregistret og digitale eiendoms-kart, er satt i verk. Det betyr at lovendringen for øvrig så langt ikke er praktisk tilrettelagt gjennom forskrift, og da ikke satt ut i livet.

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet støttet i hovedsak forslaget til ny lov om eiendomsregistrering, men gikk mot å skille mellom offentlig forvaltning og tjenesteproduksjon. Vi var altså for å videreføre oppmålingsforretningen som en offentlig oppgave, og ikke skille dette fra registerføringen.

Som saksordfører ville jeg i utgangspunktet gjerne ha gjort et forsøk på å forene daværende mindretalls- og flertallssyn, men i og med at det gjennom behandlingen for ca. 2 år siden og behandlingen vi nå har hatt, kom fram to helt forskjellige syn på den delen av lovendringen jeg allerede har redegjort for, så ville et felles standpunkt ligge langt utenfor det muliges kunst. Så her får vi nok være enige om å være uenige.

Jeg vil kort redegjøre for nåværende flertalls syn, og så regner jeg med at representanter fra mindretallet begrunner sitt syn.

La meg bare først si at det er ikke slik som opposisjonen skriver i sine merknader, at vi «nå ut fra ideologiske grunner vil reversere det tidligere vedtaket på dette punkt.» Om det forholdt seg slik, så måtte det vel være av de samme grunner at mindretallet vil opprettholde sitt standpunkt.

Vi – Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet – ønsker å endre loven fordi vi mener at det er viktig at eiendomsregistret er komplett og pålitelig. Vi mener at en forutsetning for dette langt på vei er at kommunene opprettholder og videreutvikler nødvendig kompetanse på området innenfor både kart- og oppmålingsområdet og selvsagt også på registerføringsområdet. Deling av dette området vil etter vårt syn vanskeliggjøre dette samspillet. For jeg tror det er slik at skal registret ha den nødvendige kvaliteten, vil det kreve at de som håndterer dette, har både praktiske og teoretiske kunnskaper innenfor landmålerfaget. Vi mener altså at det skal være kommunens ansvar å sikre oppmålingsforretning og eiendomsregistrering. Det vil også trygge rettssikkerheten for den enkelte innbygger. Kommunene har plikt til å utføre alle oppdrag som er satt fram for å få foretatt oppmåling og registrering. Dette er også i samsvar med gjeldende rett.

Så er det også slik at ut fra § 5a i loven kan kommunen etter avtale overlate til andre å utføre oppmålingsforretninger på kommunens vegne uten at det fratras kommunene de pliktene og det ansvar kommunen har.

Klageadgangen er komplisert på dette området, men ved å holde både oppmåling og registrering innenfor kommunens ansvarsområde, kan vedkommende som ønsker å klage, rette sin klage mot kommunen, uten selv å måtte finne ut hvor en eventuell feil måtte ligge.

Ivar Kristiansen (H) [19:31:56]: Det kunne være fristende i en sak som denne å sitere en tidligere svensk næringsminister, Björn Rosengren. Jeg skal unngå det i dette tilfellet.

Saksordføreren har jo begrunnet flertallets standpunkt. Det viktigste han vel understreket, var at her får vi være enige om å være uenige. Jeg klarte ikke å registrere et eneste argument for den lovendringen som i dag foreslås, annet enn at dette har ideologiske overtoner, som jeg er ganske sikker på vil klinge vakkert, som en ouverture, i LOs hovedkvarter. Jeg er ganske sikker på at en del av medlemsmassen der vil bejuble at man sannelig også får levert tilbake fra det rød-grønne flertallet.

Regjeringen foreslår å videreføre alle sider ved oppmålingsforretning som en offentlig myndighetsoppgave. Jeg har ikke klart å se det begrunnet i det hele tatt. Det var en pragmatisk lovendring som ble gjennomført under den forrige regjering. Denne gangen har ikke Regjeringen engang tatt seg bryderiet med å sende lovforslaget ut på høring til dem som er, og blir, berørt av dette. Man gjør det sannsynligvis vel vitende om at mange kommuner er små og vil ha problemer med å forholde seg til lovvedtaket. Det gjør man samtidig som man vet at tjenestedelen på ingen måte har noe element av beslutning i seg.

Så sier saksordføreren, og det står i flertallsmerknaden, at det er viktig at eiendomsregistrering er komplett og pålitelig. Det er ikke noen i Stortinget som er uenig i det. Men innebærer en offentliggjøring av disse oppgavene dermed at vi har en garanti som vi ikke vil ha hvis tjenesten blir utført i privat regi? Nei, selvfølgelig ikke.

Så understrekes det at det er viktig at kommunene opprettholder nødvendig kompetanse på dette området. Det er vel ingen som er uenig i det, hvis bare kommunene hadde vært i stand til å ha kompetanse på dette området. Men kommunene kan først løse de lovpålagte oppgavene tilfredsstillende, godt nok, når de prioriterer rene og skjære oppmålingsoppgaver, som vi har ingeniører nok til i dette landet. Under kommunalt styre og i kommunene som er satt til å være ansvarspart i dette arbeidet, har vi sett et voldsomt etterslep på dette området. Man er sågar tre år på etterskudd med å registrere oppmålingsforretninger i et antall som har passert hele 15 000.

Jeg synes rett og slett at det blir noe «Davidsensk» over det når man skal begynne å reparere på ting som faktisk er i ferd med å begynne å fungere. Derfor har dette med skam å melde ikke noen annen begrunnelse enn de rene ideologiske argumentene.

Som det også står i flertallsinnstillingen, skal man sikre rettssikkerheten når det gjelder gjennomføringen av disse oppgavene. Det er det heller ingen som er uenige i. Det er det først og fremst en myndighetsoppgave å holde rede på. Den oppgaven har man heller ikke maktet godt nok under den kommunale vignetten. Da lurer jeg på: Av hensyn til hvem er det man ønsker denne lovendringen? Det kan neppe være av hensyn til brukerne, som er fullstendig avhengige av at dette systemet på oppmålingssektoren fungerer.

Ikke bare med henvisning til Björn Rosengren – men jeg vet ikke om det er noen andre land i Europa som har tatt steget tilbake på denne måten. Det kunne vært interessant å høre hvilke gode eksempler man er i stand til å finne på folk og land som bedriver dette i hundre prosent offentlig regi.

Jan Sahl (KrF) [19:37:24]: Kristelig Folkeparti er i denne innstillingen med i mindretallet som vil beholde lovformuleringene fra 17. juni 2005 om å skille mellom offentlig forvaltning og tjenesteproduksjon. Allerede da varslet dagens regjeringspartier at de ville endre den loven hvis det skulle bli regjeringsskifte ved valget i 2005. Lovendringen er da også en del av den politiske plattformen fra Soria Moria.

Sjelden får Odelstinget en lovendring som er så ideologisk begrunnet som denne i § 5 a. Lovforslaget fjerner i praksis skillet mellom forvaltning og tjenesteproduksjon når det gjelder eiendomsregistrering. Et sånt skille ble anbefalt enstemmig av Lovutvalget før eiendomsregisterloven i NOU 1999:1. Regjeringens forslag har ikke vært ute på høring, noe som har gjort at komiteen har fått inn uttalelser som uttrykker stor bekymring knyttet til kommunenes kompetanse til å utføre gode måletjenester. Vi har mange små kommuner som her må finne fram til nye samarbeidsløsninger.

I Kristelig Folkeparti har vi et pragmatisk forhold til hva som skal være en offentlig oppgave eller ikke. Oppmåling av eiendommer kan neppe sies å være et sterkt påkrevd offentlig ansvar. Men det er viktig at vi har offentlige registre over eiendommer og endringer i eiendoms grenser. Vi mener derfor lovvedtaket av 2005 har en ryd-

dig grenseoppgang mellom myndighetsutøvelse og tjenesteproduksjon, og ivaretar de viktige myndighetsoppgavene på en god måte.

På denne bakgrunn vil Kristelig Folkeparti stemme mot § 5 a i innstillingen til ny lov, men vi støtter de øvrige endringene.

Erling Sande (Sp) [19:39:37]: Det er i kommunane folk bur, høyrer vi ofte. Senterpartiet er oppteke av at folk rundt om i heile landet skal merke at kommunane har den nødvendige kompetansen for å vareta dei oppgåvene som er venta av dei.

Vi ynskjer å vidareføre den desentraliserte norske modellen der kommunane er lokal matrikelstyresmakt, og då er det viktig at kommunane held oppe den turvande kompetansen innanfor kart og oppmåling. I mange kommunar blir dette vanskeleg dersom eigeomsregistreringa blir delt i to separate delar. Eigeomsregistreringa må sjåast som eit heile, og skal matrikkelen få den nødvendige kvaliteten, må den som fører registeret, òg ha landmålingsfagleg kompetanse, og helst òg praktisk erfaring med eigeomsoppmåling. Det er etter Senterpartiet sitt syn viktig for samfunnet og forvaltninga. Både oppmåling og matrikkelføring er viktig for rettstryggleiken til den enkelte borgaren.

Senterpartiet gjeikk imot å skilje mellom offentleg forvaltning og tenesteproduksjon då lov om eigeomsregistrering sist var oppe til handsaming, og det var av dei grunnane som òg saksordføraren har gjort greie for på ein god måte.

Statsråd Helen Bjørnøy [19:41:07]: Lov om eigeomsregistrering skal erstatte gjeldende delingslov. Da loven ble vedtatt i Stortinget våren 2005, var det bred enighet om de fleste sidene ved loven. Jeg er glad for at denne enigheten fortsatt er til stede.

Ett viktig spørsmål var det likevel strid om da loven ble vedtatt. Skal oppmålingsansvaret privatiseres, eller skal ansvaret fortsatt ligge til kommunene slik det er etter delingsloven i dag? Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti la fram forslag om fortsatt kommunalt ansvar, men ble nedstemt. Det daværende stortingsflertallet ønsket å privatisere ansvaret for det som i dag er en offisiell kommunal oppmålingsforretning.

Opposisjonen kritiserer meg for å ha tatt et ideologisk standpunkt, og prøver å gi inntrykk av at jeg går imot et enstemmig fagmiljø.

Ja, her står borgerlig ideologi mot rød-grønn ideologi. Spørsmålet om å privatisere kommunenes ansvar for eigeomsoppmålingen har fra dag én vært et politisk spørsmål.

I tillegg til å være et politisk spørsmål har det vært et spørsmål som har splittet fagmiljøet. Spørsmålet har vært inngående debattert. Noen interessegrupper har ønsket den private løsningen velkommen, andre har forsvart dagens løsning. Jeg legger betydelig vekt på at flertallet innenfor kommunesektoren ønsker å vidareføre det kommunale ansvaret.

Det er lang tradisjon for det kommunale ansvaret for eiendomsoppmåling i Norge. Det er ingen etablert privat bransje som uten videre kan overta kommunenes oppgaver på dette området. Bransjen kan bare overta oppgaven ved å tappe kommunene for fagfolk. Når samfunnet setter krav om oppmåling, kan ikke samfunnet komme i en situasjon der brukerne ikke får utført de forretningene de har behov for.

Loven som ble vedtatt i 2005, videreførte den desentraliserte norske modellen med kommunene som lokal matrikelmyndighet og registerfører. Etter min vurdering bør man ikke samtidig skille oppmåling og registerføring slik det daværende stortingsflertallet gikk inn for. Skal matrikkelen få nødvendig kvalitet, må den som fører registeret, ha tilgang til landmålingsfaglig kompetanse. Vedkommende bør gjerne selv også ha praktisk erfaring med eiendomsoppmåling.

Eiendomsregistrering er et rettsområde der konsekvensene av feil ofte viser seg først etter mange år. Brukerne kan i dag i stor grad støtte seg på offentlige arkiv. Det er samtidig lang tradisjon for å respektere kommunen som sakkyndig når gamle eiendomsgrenser skal påvises.

Jeg er derfor glad for at flertallet i komiteen støtter Regjeringens forslag om å vidareføre dagens ordning, der kommunene har ansvaret for å måle opp og dokumentere trygge eiendomsgrenser for innbyggerne.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tord Lien (FrP) [19:44:54]: Nå blir jeg litt forvirret. Jeg hadde tenkt å spørre om hvilke faglige betingelser som hadde endret seg, siden dette ikke var et ideologisk begrunnet standpunkt fra Regjeringen. Representanten Sande og representanten Kristoffersen gav uttrykk for at det primært var faglige årsaker som lå bak, og ikke ideologiske årsaker. Nå sier statsråden – og man må jo lytte til Regjeringen – at opposisjonen har rett når man slår fast i innstillingen at dette er ideologisk betinget.

Så refererer man til at det var strid i perioden fra 1999 og fram til stortingsbehandlingen i 2003, var det vel. Det var det ikke andre steder enn i Stortinget. Et enstemmig lovutvalg sier at det er fornuftig med et skille mellom tjenesteproduksjon og myndighetsutøvelse også i denne typen saker. Kan statsråden svare på om det er noen ny informasjon som imøtegår det Lovutvalget konkluderte med?

Statsråd Helen Bjørnøy [19:45:56]: Det var litt ulike vurderinger i fagmiljøene. Blant annet gikk et betydelig antall kommuner imot forslaget som var ute på høring, og det gjorde også Norges Ingeniørorganisasjon, NITO. I tillegg var det et mindretall i Lovutvalget på tre medlemmer som ikke ubetinget støttet forslaget, og uttalte at det også var mange fordeler ved å opprettholde prinsippet i dagens delingslov.

Ivar Kristiansen (H) [19:46:47]: Dette er den tyneste begrunnelsen jeg i mine snart ti år på Stortinget har fått lansert for en lovendring i Odelstinget. Man kan jo

lure på hvordan det i det hele tatt er mulig i andre land som har et skille mellom tjenesteutøvelse og myndighetsutøvelse, å foreta oppmålingsforretninger i den grad som det faktisk skjer.

Og så begår statsråden den kardinalfeil å dokumentere at hun kanskje ikke har satt seg inn i hva vi foreslår, og hva som var begrunnelsen til Bondevik II-regjeringen. Vi snakker ikke om å privatisere ansvaret. Det er ingen som har snakket om det. Men vi snakker om å skille tjenesteutøvelsen fra myndighetsansvar og -utøvelse.

Jeg klarer ikke å finne noen annen begrunnelse fra statsrådets side enn at det er viktigere at oppgavene blir løst i kommunal regi enn at de blir løst i det hele tatt.

Statsråd Helen Bjørnøy [19:47:56]: Dette spørsmålet er et eksempel på en ideologisk forskjell mellom den borgerlige opposisjonen og den rød-grønne regjering. Jeg er glad for at det er flertall i stortingsalen i dag for at det er kommunene som skal ha ansvaret for denne tjenesten. Det er et ideologisk spørsmål. Og så er fagmiljøene delt i synet på det.

Tord Lien (FrP) [19:48:41]: Kommunene tappes for kompetanse. Man kan jo spørre seg om en av årsakene til at norske kommuner tappes for kompetanse, er at de er for små. Men jeg skal ikke ta den debatten her i dag.

Jeg gir meg ikke helt på mitt forrige spørsmål. Jeg deler for så vidt også representanten Kristiansens holdning i forhold til at dette vel ikke er det grundigste saksframlegget. Det er kanskje grundigere enn framlegget om grønne sertifikater, men det går vel ikke inn i bøkene som et av de store, mer grundige saksframleggene. Er det kommet nye momenter siden den klinkende klart i NOU-en sier at dette er fornuftig å gjøre?

Statsråd Helen Bjørnøy [19:49:27]: Denne saken dreier seg om en uenighet som det var full åpenhet om allerede da Stortinget vedtok dette. Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti hadde et annet syn enn det daværende stortingsflertallet. Det er da ingen overraskelse at Regjeringen representerer en konsekvent tenkning som nettopp gjør at når flertallet i Stortinget har endret seg, ønsker vi også å gjøre denne endringen.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Asmund Kristoffersen (A) [19:50:29]: Jeg hadde ikke planlagt å ta ordet nå, men etter det jeg har hørt, tror jeg at jeg har lyst til å presisere følgende:

Den lovendringen som ble vedtatt av det forrige flertallet, er ikke satt ut i livet på oppmålingsområdet. Det er derfor ikke slik som representanten Kristiansen sa, at nå skal vi gjøre om på noe som fungerer. Det som fungerer godt nå, er den ordningen vi har hatt helt siden loven kom i 1980. Det er en funksjon basert på nåværende praksis, dvs. at kommunene håndterer dette. Derfor gjør vi som vi sa at vi ønsket allerede da vi behandlet loven for to år si-

den, viderefører en ordning der kommunene også tar ansvar for oppmålingsforretningen.

Så vår begrunnelse er ikke alene ideologisk. Men når den gode, praktiske løsningen samsvarer godt med de tre partienes ideologi, er det utmerket å kunne fortsette en ordning med å bygge ut de offentlige tjenestene. Vi har tro på at befolkningen i enhver kommune vil ha nytte av at kommunen videreutvikler sin kompetanse, slik at denne tjenesten og forvaltningen blir enda bedre. Jeg vil, både som saksordfører og representant, vise til at de kommunene som ønsker at andre utfører oppmålingsforretninger på deres vegne, har ut fra det lovverket vi nå vedtar, muligheten til det under fullt kommunalt ansvar. Det står i § 5a.

Så det nye momentet må være – for å opplyse representanten Kristiansen i hans leting etter nye momenter – at den ordningen vi har i dag, faktisk fungerer så godt at vi ønsker å videreføre den.

Ivar Kristiansen (H) [19:53:11]: Når det sies at ikke alle lovendringene fra 2005 er satt ut i livet, har saksordføreren for så vidt rett i det. Det er på mange måter en normal utvikling.

Saksordføreren er på nytt inne på at begrunnelsen for å foreslå dette, med henvisning til § 5a, ikke bare er av rent ideologisk art. Likevel får det lov til å henge i luften.

Argumentasjonen er at dette fungerer veldig bra i offentlig regi. Men det er jo nettopp det som ikke er tilfellet. Hvis man fra de rød-grønnes side ikke har fått med seg hvordan kommunene i dag sliter med å skaffe seg kompetanse og personale på oppmålingssiden, har man heller ikke på det området tatt seg bryderiet med å gå dypt og tungt nok inn i saken.

Når det opprinnelige lovutvalget foreslo endring – og det var altså fagfolket – var det fordi ordningen med kommunalt ansvar på dette området ikke hadde fungert optimalt. Som tidligere referert er det i dag utstedt ca. 15 000 midlertidige oppmålingsforretninger, som ennå ikke er gjennomført innen treårsfristen. Det viser krystallklart – iallfall etter min oppfatning – at den oppgaven som kommunene har hatt, og som de igjen skal få eneansvaret for, er de ikke i stand til å påta seg. Så dette kommer nok ikke bare kommunene til å slite med fremover – jeg er overbevist om at også dette forumet vil slite med denne saken på nytt, senere.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet i sak nr. 1. (Votering, sjå side 722)

S a k n r . 2

Innstilling fra forsvarskomiteen om lov om endringer i lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (Innst. O. nr. 78 (2006-2007), jf. Ot.prp. nr. 51 (2006-2007))

Signe Øye (A) [19:55:54] (ordfører for saken): Med få unntak er alle netteiere pålagt lokalt elektrisitetstilsyn i henhold til loven. Denne tilsynsvirksomheten kalles Det lokale elektrisitetstilsyn, DLE. Det styres faglig av Direk-

toratet for samfunnssikkerhet og beredskap gjennom instruks og årlige rammebrev. Administrativt sorterer tilsynet under det enkelte nettselskap.

Det lokale elektrisitetstilsyn skal bidra til at elektriske anlegg og elektrisk utstyr ikke medfører fare for liv, helse og materielle verdier. Ser vi litt på farene, viser tall fra 2005 at ca. 36 pst. av bygningsbrannene dette året kan knyttes til elektrisitet, forårsaket enten av feil ved elektriske installasjoner/utstyr/apparater eller av feil bruk av elektrisitet.

I 2005 omkom dessverre 67 personer i brann. Elektrisk feil ble anført som brannårsak i om lag 10 pst. av disse tilfellene.

Her vil jeg gjøre oppmerksom på at det i innstillingen under punkt 1.1.1 står at «67 personer omkom» i brann i 2005 som følge av elektrisk feil. Dette er feil. 67 omkomne er det totale antall omkomne som følge av brann dette året, uavhengig av brannårsak. Det korrekte tallet skal være 6–7 personer, men det er alvorlig nok.

I 2005 ble det også rapportert om 57 elulykker med personskaade. To av ulykkene resulterte i dødsfall på grunn av kontakt – berøring – med elektriske anlegg. I tillegg antas det at det er mange uhell/ulykker som det aldri meldes fra om til tilsynet. En undersøkelse foretatt av Statens arbeidsmiljøinstitutt viser at opp mot 3 000 uhell/ulykker pr. år blant elektromontører aldri blir rapportert.

På bakgrunn av disse hendelsene sier det seg jo selv at et velfungerende lokalt elektrisitetstilsyn, som skal bidra til at elektriske anlegg og elektrisk utstyr ikke medfører fare for liv, helse og materielle verdier, er viktig.

Dessverre har utviklingen når det gjelder lokale elektrisitetstilsyn de senere årene, vært negativ, ved at antallet årsverk og antallet tilsyn har blitt kraftig redusert. Nettopp for å demme opp for denne negative utviklingen legges det i forslaget til lovendring opp til

- en lovmessig klargjøring av de overordnede tilsynsplikter for de lokale elektrisitetstilsyn
- en utvidelse av dagens bestemmelse om tvangsmulkt, og mulighet for sanksjonering gjennom ileggelse av overtredelsesgebyr, for å sikre at lovens bestemmelser etterfølges
- en lovmessig klargjøring av de regler som skal gjelde for ivaretagelse av hensynet til habilitet og uavhengighet, slik at man hindrer uheldige dobbeltroller for tilsynspersonell
- en oppgradering av enkelte lovbestemmelser for å framheve at tilsynsloven også omfatter tilsyn med elektrisk utstyr

I tillegg foreslås det at loven, som i dag ikke har noen offisiell korttittel, kan benevnes som «eltilsynsloven».

En samlet komite støtter forslaget til lovendring og anbefaler derfor Odelstinget å gjøre vedtak i tråd med innstillingen.

Henning Skumsvoll (FrP) [20:00:30]: Alle elektriske netteiere er i lov av 24. mai 1929 nr. 4 pålagt å føre tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr. I tillegg har en del større industribedrifter anledning til å ha sitt eget lokale eltilsyn.

All form for elektrisk tilsynsordning, også kalt Det lokale elektrisitetstilsyn, DLE, styres faglig av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap gjennom instruks og årlige rammedirektiver. Administrativt sorterer DLE under det enkelte nettselskap.

I den framlagte proposisjonen legges det opp til en videreføring av hovedprinsippene av eksisterende DLE-ordning.

Over tid har utviklingen av DLE vært negativ. Det har vært nedbemanning, og gjennomførte kontroller fra DLE har bare avtatt. Proposisjonen foreslår nå en lovmessig endring, slik at denne negative trenden i utførte oppdrag av DLE kan snus. Alle de oppgaver som netteierne gjennom DLE plikter å utføre, skal påhenges en utvidet lovfestet tvangsmulkt.

Det er svært viktig med en bedre kontroll av DLE gjennom et skjerpet lovverk, slik proposisjonen foreslår.

I Norge er det årlig flere branner, da særlig i private hjem, enn i noe annet land det er naturlig å sammenligne seg med. Grunnene til den relativt hyppige brannfrekvensen kan være mange. De fleste boligene, bortsett fra boligblokker, er bygd av trematerialer og er derfor lett antenkelige. En hovedgrunn til brannene er nok at mange boliger bruker mye elektrisk strøm til oppvarming. Løse ovner og elektriske skjøteledninger benyttes i stort omfang. Likeledes er tilsynet med elektrisk utstyr både i private hjem og i bedrifter i flere tilfeller under kravene som loven allerede i dag stiller.

Med den nåværende lovgivning har ikke Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap nok virkemidler til å forsikre seg om at DLE utfører sine oppgaver i henhold til de gitte lover og retningslinjer. DLE klarer ikke å utføre kontrollen som de er pålagt, på en tilfredsstillende måte. Lav prioritet og stadig mindre personell er sannsynligvis årsaken til disse kontrollforsømmelsene.

Fremskrittspartiet støtter fullt ut de endringer i lov av 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr, heretter kalt eltilsynsloven, som er beskrevet i Ot.prp. nr. 51. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap vil få de nødvendige lovmessige hjemler til å pålegge DLE tvangsmulkt for unnlater av tilsyn. Disse lovendringer vil øke den tekniske standarden på utstyr og ledningsnett, både i private hjem og i bedrifter, og vil sannsynligvis redusere antallet årlige branner.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 2.

(Votering, sjå side 726)

S a k n r . 3

Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter m.m. (gjennomføring av Den europeiske patentkonvensjonen) (Innst. O. nr. 91 (2006-2007), jf. Ot.prp. nr. 33 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske frå næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten føreslå at det blir gjeve anledning til fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa – innanfor den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten foreslå at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er å sjå på som vedteke.

Øyvind Korsberg (FrP) [20:04:52] (ordfører for saken): Saken – gjennomføring av Den europeiske patentkonvensjonen – medfører endring i patentloven. Det er for så vidt bred enighet i komiteen, bortsett frå når det gjelder Kristelig Folkeparti. Jeg vil anta at de redegjør for sitt syn i den grad det er nødvendig. Jeg vil for øvrig også vise til sak nr. 9 i Stortinget tidligere i dag og den debatten vi hadde der om samtykke til ratifikasjon av Den europeiske patentkonvensjonen. Det var en bred, grundig og god debatt, der vi belyste de fleste problemstillinger.

Det som flertallet i komiteen er opptatt av, er at det er viktig at norsk næringsliv gjennom ratifikasjon får de samme konkurransebetingelser som sine europeiske konkurrenter.

Fremskrittspartiet og Høyre har to forslag i saken. Jeg har lyst til å redegjøre for disse forslagene.

Det går på at man ikke innfører særlige nasjonale regler og ordninger som fraviker fra det som er normalordningen for patenter i andre land som har ratifisert konvensjonen. Da er det litt merkelig at Regjeringen foreslår et nytt regelverk som ikke er en forutsetning for å kunne tiltre EPC, og som vil kunne framstå som særlige norske regler. Det vi tenker på her, er forslag om å gi domstolene adgang til å innhente en rådgivende uttalelse fra Den etiske nemnden for patentsaker i § 52. Slik som vi ser det, mener vi det er en regel som kan motvirke en harmonisering av patentretten på europeisk nivå og skape unødige uforutsigbarhet.

Vi er også opptatt av at konsekvensen av et slikt forslag må utredes nærmere, og ønsker at dette forslaget derfor sendes tilbake til Regjeringen for en grundigere utredning. Det er også noe vi fremmer forslag om. Jeg tar opp dette forslaget.

Jeg viser også til forslaget i § 52 b om en adgang til administrativ overprøving av patenters gyldighet, en endring utover det som er nødvendig for en tiltredelse av EPC. Slik vi vurderer det, er spørsmålet lite utredet. Det kan ha som konsekvens forlengelse av saker om gyldighet fordi partene vil bringe saker som har vært til administrativ overprøving, videre inn for domstolene. Vi foreslår også å sende det tilbake til Regjeringen for en grundigere utredning, og jeg tar opp det forslaget.

Jeg skal også benytte anledningen til å korrigere litt i innstillingen. På side 10 i innstillingen skal første ledd som begynner med «Begjæringen skal», ikke være innrykket. Det tilhører andre ledd i § 52 b. Når det gjelder § 52 e, gjelder det samme. Det som står som tredje ledd, hører til andre ledd og skal ikke være innrykket.

Jeg må også bruke litt tid på å kommentere den prosessen som har vært i komiteen. Den har mildt sagt vært litt uryddig fra regjeringspartiene side. De har ikke overholdt

de fristene som komiteen har satt for sitt arbeid. Det har gjort saken vanskelig å håndtere for saksordføreren, rett og slett fordi vi har fått svært kort tid. I noen tilfeller har vi ikke fått tid til å behandle de merknadene som kommer inn. Det mest graverende i så måte er at innstillingen ble endret etter at den var avgitt i komiteen. Jeg går ut fra at regjeringspartiene redegjør for sin måte å behandle denne saken på her i huset, og at de vil komme med forklaring på sine forslag i så måte.

Presidenten: Representanten Øyvind Korsberg har teke opp dei forslaga han refererte til.

Gunvor Eldegard (A) [20:09:50]: Først vil eg retta ein takk til saksordføraren som har losa oss gjennom både denne og dei to andre patentsakene me behandla i Stortinget tidlegare i dag, på ein god måte. Det kom nokre kommentarar frå saksordføraren som gjeld prosess. Når det gjeld det som skjedde ved framlegginga, at det ved ein inkurie skjedde ein feil, vil eg berre seia: Det er lov å retta opp. Det må det også vera viss det t.d. skulle gjelda opposisjonspartia.

Eg er glad for at eit stort fleirtal i Stortinget tidlegare i dag har vedteke at Noreg skal slutta seg til Den europeiske patentorganisasjonen, EPO. Denne saka er viktig for norsk næringsliv, som på grunn av aukande internasjonal konkurranse får eit stadig større behov for å verne om sine industrielle rettar. EPO-medlemskap vil gjera norske bedrifter betre i stand til å konkurrera på den europeiske marknaden.

Som ein konsekvens av at me no sluttar oss til EPO, må det gjerast nokre lovendringar, og det er det me tek stilling til no. Lova slår fast at dersom eit europeisk patent vert påklaga i Noreg med den grunngevinga at det strir mot offentleg orden og moral, vil det kunna innhentast fråsegner frå Den etiske nemnden for patentsaker. Gjennom lovforslaga vil nemndsordninga og retten til å overprøva patent verta styrkt. Det vert òg føreslått å innføra ei ordning med administrativ overprøving av patent hos Patentstyret, som òg vil gjelda for europeiske patent. Eg er nøgd med at me har gjort desse presiseringane, og meiner me har balansert høvet til nasjonal overprøving med føreseielegheit for næringslivet på ein god måte.

Me i Arbeidarpartiet er opptekne av god næringspolitikk, og me er opptekne av å ta vare på dei små og mellomstore bedriftene. Difor er me spesielt nøgde med ordninga med administrativ overprøving. Dette er eit verktøy som kan koma dei små og mellomstore bedriftene til gode. Som me har sagt i innstillinga, trur me at lovendringa m.a. vil bety at også dei små aktørane sin rett til å overprøva patent vert styrkt, ved at dei vert gjevne høve til administrativ overprøving.

Under høyringa kom det fram at enkelte meinte at medlemskap i EPO ville gjera det vanskelegare for Noreg å spela rolla som brubyggjar mellom fattige og rike land. EPO har likevel inga fullmakt til å opptre på vegner av medlemslanda og set ikkje grenser for Noreg si rolle i internasjonale forhandlingar. Den rolla me har hatt i sam-

band med dette, og som me er stolte av, skal òg vidareførast.

Høgre og Framstegspartiet har òg ein merknad om legemiddel på byttelista. Arbeidarpartiet støttar ikkje denne merknaden. Eit slikt forslag vil få store økonomiske konsekvensar både for folketrygda og for pasientane. Når det er sagt, er det bra at dei nye legemidla har produktpatent, noko dei faktisk har hatt sidan 1992. Det vil seia at det etter kvart berre vil vera produktpatentet som gjeld, i og med at beskyttelsen varer i berre 25 år. Ein liten kommentar til: Poenget med patentsystemet er å oppmuntra til nye oppfinningar, oppfinningar for framtida.

Avslutningsvis vil eg minna om at omsynet bak patentlovgivinga er å fremja innovasjon i norsk næringsliv. Å oppnå patentrettar er ikkje eit mål i seg sjølv, men det gjev bedriftene eit verktoy som kan leggja grunnlaget for framtidige inntekter. Difor er det bedriftene si evne til å mobilisera og realisera verdiane av ein rett som vert utfordringa.

Aud Herbjørg Kvalvik (SV) [20:14:00]: Stortinget har tidligere i dag gitt sin tilslutning til å ratifisere Den europeiske patentkonvensjonen og tiltredelse av Revisjonsakten, slik at vi kan bli medlem av Den europeiske patentorganisasjonen EPO. Her i Odelstinget skal vi nå ta stilling til endringer i loven om patenter, som må på plass når vi skal tiltre denne konvensjonen.

Derfor vil jeg først vise til Soria Moria-erklæringen, hvor vi sa at vi skulle legge til rette for norsk næringsliv gjennom å sikre patentrettigheter på linje med de konkurrentene en møter. Det er vi i ferd med å få til nå. I tillegg vil vi gjøre det både enklere og billigere å få prøvd gyldigheten av patenter.

SV er godt fornøyd med innstillingen, for det er lagt opp til flere endringer som er svært positive. Noen av dem velger jeg å trekke fram her. Dersom gyldigheten av et patent bringes inn for domstolene, vil den nye lovendringen styrke mulighetene for å få belyst de etiske sidene ved patentet.

Når vi åpner for adgang for domstolene til å innhente uttalelse fra Den etiske nemnden for patentsaker, legger vi samtidig til rette for en bredere og grundigere avgjørelse i gyldighetssaker for domstolene. Vi vil, ved et norsk EPO-medlemskap, kunne sette til side EPO-patenter som er ugyldige i Norge gjennom norsk domstolsbehandling og administrativ overprøving, dersom patentet kan stride mot offentlig orden og moral, som er de begrepene som brukes.

Etter Regjeringens lovforslag vil det være opp til Patentstyret og domstolene om nemnda skal bringes inn i en sak. Den etiske nemnden har bare behandlet to saker siden den ble opprettet, og SV ser ikke bort fra at det kunne vært flere saker nemnda kunne vært brakt inn i. Derfor, til forskjell fra Fremskrittspartiet, mener SV det er viktig å legge til rette for at Den etiske nemnden på selvstendig grunnlag kan gå inn i og gi uttalelser om patentsøknader med henvisning til patentloven § 1b. SV vil at denne initiativretten skal gjelde søknader fremmet til det norske

Patentstyret og også søknader fremmet til EPO med sikte på gyldighet i Norge.

Derfor er SV svært godt fornøyd med at flertallet står samlet i henstillingen til Regjeringen om å vurdere å fremme et slikt lovforslag som ivaretar denne viktige saken på en tilfredsstillende måte.

Som forrige taler sa, ble det under komitehøringen gitt en del viktige innspill til komiteen. Det ble bl.a. uttrykt bekymring for om en norsk tiltredelse til Den europeiske patentkonvensjonen vil påvirke vår rolle som pådriver for at utviklingslandenes interesser blir ivaretatt i internasjonale forhandlinger om patentspørsmål. Med bakgrunn i den uttrykte bekymring er det derfor en glede å vise til Justisdepartementets brev som sier at de vektlegger Regjeringens målsetting om at Norge skal spille en aktiv brobyggerrolle mellom OECD-landene og utviklingslandene, og at dette står fast og ikke vil bli påvirket ved tiltredelse til Den europeiske patentkonvensjonen. Det går også fram av Soria Moria-erklæringen, der det står at Norge skal støtte utviklingslandenes krav om reforhandling av avtalen om patentrettigheter.

Under behandlingen av patentdirektivet ble det innført såkalte avbøtende tiltak. Norge skal være blant de mest restriktive europeiske land når det gjelder oppfinningshøyde og patent på genetisk materiale samt blant de ledende land når det gjelder oppfyllelse av Biodiversitetskonvensjonen. Det er viktig for SV at de avbøtende tiltakene følges opp på en slik måte at Regjeringen på basis av erfaringer kan foreslå nødvendige justeringer, slik at tiltakene kan fungere i tråd med intensjonen.

Til sist vil jeg nevne det arbeidet som gjøres for å få innført obligatoriske krav om opprinnelsesangivelse og sporbarhet i all internasjonal patentrett for biologisk materiale og tradisjonell kunnskap. Dette er svært viktig, og SV mener at dette må på plass. Vi ser at kravet vil støtte FNs konvensjon om biologisk mangfold. Min oppfordring til Regjeringen blir at dette arbeidet prioriteres veldig høyt framover.

Lars Peder Brekk (Sp) [20:18:17] (komiteens leder): Jeg vil også gi ros til saksordføreren for å ha loset de sakene vi har behandlet tidligere i dag i Stortinget, og denne saken igjennom i komiteen. Det er en komplisert sak, og det er også en sak som utfordrer mange av de politiske partiene.

Jeg har lyst å kommentere litt av det som saksordføreren nevner omkring Den etiske nemnden, og det saksordføreren mener kan motvirke harmonisering og dermed ta bort noe av intensjonen med lovendringene.

Det er viktig å ha med seg at forrige regjering og forrige stortingsflertall åpnet for adgang til patent på liv, og det er patent på liv som er en av problemstillingene som er komplisert her. De gjorde det til norsk lov gjennom ratifiseringen av patentdirektivet. De avbøtende tiltakene som samtidig ble vedtatt i Stortinget, skulle være et sikkerhetsnett for etisk kontroversielle saker, og det er viktig at det forutsettes at det fortsatt skal stå ved lag for søknader til det norske Patentstyret.

Det Senterpartiet og stortingsflertallet ønsker, er en evaluering av hvilken effekt tiltakene har hatt i løpet av perioden de har vært gjeldende, og en ber også Regjeringen foreslå justeringer, slik at tiltakene kan fungere i tråd med intensjonen.

Som nevnt tidligere i Stortingets møte, er det vel kjent at Senterpartiet er kritisk til avgivelse av nasjonal myndighet på områder av stor samfunnsmessig betydning. Når vi nå aksepterer norsk tilslutning til Den europeiske patentkonvensjonen, har det vært veldig viktig for oss at Justisdepartementet helt entydig har forsikret at det norske Patentstyret og norske domstoler vil kunne kjenne EPO-patenter ugyldig i Norge dersom de strider mot offentlig orden og moral, eller de etiske kodeksene. Vi vil altså fortsatt ha et etisk sikkerhetsnett som kan stoppe kontroversielle patenters gyldighet i Norge, eksempelvis i forhold til grenseland mellom oppdagelser og oppfinnelser i forbindelse med samlebetegnelsen «patent på liv». Her er vi inne på den diskusjonen som saksordføreren påpekte i sitt innlegg, om at det faktisk er nødvendig å ha et sikkerhetsnett videre, selv om det motvirker harmonisering.

Det er også viktig å ta med seg at Den etiske nemnden fra nå av skal kunne uttale seg om enkeltsøknader på eget initiativ. I dag får den kun uttale seg om saker den får seg forelagt av Patentstyret. Gjennom de årene nemnda har eksistert, har den kun hatt to saker til behandling. Nemnda skal for fremtiden kunne ta for seg både ordinære norske patentsøknader og patenter gitt av EPO. Dette er viktig som ledd i en alminnelig norsk prosess i forhold til overprøving av EPO-patenters gyldighet i Norge.

Fra Senterpartiets side er det viktig å understreke at klager fra nemnda må veie tungt, og dersom Den etiske nemnden innenfor et fastsatt tidsrom kommer til at et patent ikke bør gis, skal klagen behandles i Patentstyret. Det er en vesentlig styrking av nemndas rolle, og ivaretar de behov vi føler er viktige i forhold til spørsmålet om et etisk sikkerhetsnett og diskusjonen om patent på liv.

G u n n O l s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Knut Storberget [20:22:04]: Debatten i Odelstinget i dag knytter seg til debatten i Stortinget tidligere i dag om Den europeiske patentkonvensjonen, EPC. Det er i så måte historisk, og det viser at Regjeringa tar grep i forhold til det vi oppfatter som særdeles viktige næringspolitiske utfordringer.

Odelstingsproposisjonen inneholder forslag til nødvendige endringer i patentloven ved norsk tiltrødelse til EPC. Dette gjelder regler som slår fast at europeiske patenter som gjelder Norge, får samme virkning her i landet som norske patenter og de nærmere vilkårene for dette. Jeg konstaterer med glede at komiteflertallet støtter disse forslagene, og at vi har fått samlet bredt politisk flertall om hovedlinjene i dette. Det er viktig.

Proposisjonen og komiteinnstillingen inneholder dessuten to forslag som ikke er en nødvendig konsekvens av tiltrødelsen til EPC. Det gjelder forslaget om å åpne for

administrativ overprøving av patenter hos Patentstyret og forslaget om å åpne for at domstolene i gyldighetsaker innhenter uttalelse fra Den etiske nemnden for patentsaker, som også saksordføreren har vært inne på. Disse forslagene vil gjelde både i saker om norske patenter og i saker om europeiske patenter som gjelder i Norge.

Administrativ overprøving hos Patentstyret vil være et alternativ til domstolsbehandling. Ordningen vil gjøre det enklere og billigere å få prøvd patenter – det kan vel endog gå raskere hvis man nøyer seg med den prosessen. Ordningen vil dessuten bidra til å sikre at det restriktive norske synet på patentering av bioteknologiske oppfinnelser og ordningen med en etisk nemnd får effekt for europeiske patenter som gjelder i Norge. Et flertall av høringsinstansene som uttalte seg om dette spørsmålet, inkludert representanter for næringslivet, støttet forslaget. Jeg er glad for at dette forslaget har fått støtte fra flertallet i komiteen. Jeg er for øvrig enig i de justeringene i lovforslaget, § 52 d og § 63, som er foreslått av noe forskjellige flertallskonstellasjoner i komiteen.

Forslaget om å åpne for at domstolene innhenter en rådgivende uttalelse fra Den etiske nemnden for patentsaker, vil innebære at domstolene får samme mulighet til å belyse de etiske sidene av saken som Patentstyret. Også dette forslaget fikk støtte fra mange instanser under høringen, inkludert enkelte representanter for næringslivet. Jeg er glad for at et flertall i komiteen støtter også dette forslaget.

Jeg har merket meg at flertallet er bekymret for at det kan være flere saker der Den etiske nemnden burde ha vært brakt inn, og at de ber Regjeringa vurdere å fremme forslag til endringer i patentloven som gjør at nemnda på sjølstendig grunnlag kan gi uttalelser om norske og europeiske patenter i hele patentperioden. Jeg er enig i at det er behov for en slik vurdering, og vil igangsette et slikt arbeid med sikte på at eventuelle endringer kan være på plass senest når de første europeiske patentene får virkning i Norge.

Jeg ønsker for øvrig å oppklare et forhold i tilknytning til Den etiske nemnden: I oppklaringsbrevet fra Justisdepartementet den 4. juni ble det opplyst at Patentstyret til nå har realitetsavgjort to patentsøknader innenfor det området der patenteringsadgangen ble utvidet ved patentdirektivet. Det ble ikke sagt at begge sakene var forelagt for nemnda. Det er derfor riktig, som det tidligere er blitt opplyst, at nemnda bare har behandlet én sak.

Jeg har merket meg at et flertall i komiteen ber Regjeringa vurdere hvilken effekt de avbøtende tiltakene i forbindelse med patentdirektivet har hatt på norsk patentpraksis. Jeg er enig i at tiltakene bør gjennomgås med sikte på å klarlegge om de har hatt den tilsiktede virkningen.

Jeg er glad for at både flertallet og et mindretall i komiteen er opptatt av at Norges brobyggerrolle mellom OECD-landene og utviklingslandene på patentområdet videreføres. Norges muligheter på dette området blir ikke berørt av tiltrødelsen til EPC. Regjeringa vil fortsatt prioritere dette arbeidet høyt. Dette gjelder ikke minst arbeidet for å få gjennomslag for Norges forslag om å innføre et obligatorisk krav til opprinnelsesangivelse m.m. for

biologisk materiale og tradisjonell kunnskap i alle patent-søknader for slike oppfinnelser som gjelder eller anvender slikt materiale eller kunnskap.

Jeg registrerer vidare at flertallet viser til muligheten for å signalisere et norsk sui generis-regelverk i forbindelse med arbeidet med naturmangfoldloven. Miljøvernministeren er ansvarlig for dette arbeidet, og jeg vil sørge for at hun også blir behørig gjort kjent med dette.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Korsberg (FrP) [20:26:43]: Det er jo et rimelig bredt flertall bak denne innstillingen. Men statsråden nevnte næringspolitiske utfordringer, at det var viktig at Regjeringen grep fatt i det. Det er jeg for så vidt enig i. Men når det gjelder den mindretallsmerknaden som går på produktpatent på legemidler, som ikke fikk flertall i komiteen, vil jeg stille statsråden et spørsmål: På hvilken måte vil legemiddelindustrien få ivaretatt sine interesser i denne saken?

Statsråd Knut Storberget [20:27:28]: Jeg mener faktisk at den mindretallsmerknaden som berører legemidler, ikke er relevant i dette lovarbeidet.

I den grad man ønsker å gjøre endringer med hensyn til hvordan man har praktisert patentering av legemidler, hører det hjemme i andre debatter enn denne. Vi vedtar nå regelverk som i stor grad også vil sikre at de patentrettigheter og de prosesser rundt patenter som enhver måtte ha, vil ha et generelt godt regelverk og med en internasjonal forankring. De spørsmål som er tatt opp i mindretallsmerknaden vedrørende legemidler, har jo mange sider som er omstridt, og det er ingen tvil om at vi der er politisk uenige.

Jeg syns jo representanten Eldegard på en god måte viste til noen av begrunnelsene for at vi ikke ønsker å gå inn på en slik merknad – og under enhver omstendighet ikke i en lovprosess av denne art. Det ville medføre store kostnader for både folketrygden og andre. Det ville være unaturlig, etter min mening, å gi en slik rettighet til legemiddelselskaper så lang tid etter 1992. Jeg syns derfor at dette er spørsmål som må reises i en annen sammenheng. Men svaret fra Regjeringas side er jo klart.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF) [20:29:06]: Eg viser til innlegget mitt i Stortinget tidlegare i dag i saker som var relaterte til det same temaet. Eg skal ikkje gjenta heile argumentasjonen. Eg vil berre minna om at ved implementeringa av patentdirektivet stemte både Kristeleg Folkeparti, SV, Senterpartiet, Venstre og Kystpartiet mot. Det gjorde Kristeleg Folkeparti sjølv om me den gongen var i regjering. Å ta dissens i eiga regjering heng veldig høgt, men dette gjorde me ut frå den betydinga saka har, og den tunge, prinsipielle vurderinga som ligg til grunn for vårt standpunkt i denne saka. Me registrerer mellom linjene i komiteinnstillinga, og for så vidt også av det som vart sagt, at SV og Senterpartiet kanskje ikkje føler seg heilt

vel i den situasjonen dei er i no – men det får så vera. Me registrerer at dei i alle fall har gjort vurderingar og kome til ein annan konklusjon enn det som Kristeleg Folkeparti gjorde i ein svært liknande situasjon i førre periode.

Så eg vil berre gjera kjent, sjølv om det går fram av innstillinga, at Kristeleg Folkeparti kjem til å stemma imot ratifisering.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 727)

S a k n r . 4

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffegjennomføringsloven mv. (tiltak for å avvike soningskøen og bedre innholdet i soningen mv.) (Innst. O. nr. 82 (2006-2007), jf. Ot.prp. nr. 31 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 5 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter og Venstre 5 minutter.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen – innenfor den fordelte taletid.

Vidare blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ingrid Heggø (A) [20:32:04] (ordfører for saka): Komiteen er samd i Regjeringa sitt klare mål om å avvika soningskøen, normalisera drifta i kriminalomsorga og auka kvaliteten på straffegjennomføringa. I denne ambisjonen ligg det planar om å redusera kapasitetsutnyttinga i fengsla frå dagens 96–98 pst. til 90 pst. og å fjerne mellombelse tiltak som bl.a. framskoten lauslating og dublering.

Å redusera kapasitetsutnyttinga er eit viktig tiltak for å betra arbeidsmiljøet i kriminalomsorga og balansera forholdet mellom oppgåver og ressursar. Viss vi skal kunna nå denne målsetjinga, er det viktig å fokusera på tiltak som gir varige og fleksible løysingar på utfordringane i kriminalomsorga.

Eit sentralt tiltak her er bygging av fleire fengselsplassar, men komiteen er samd med Regjeringa i at det ikkje er nok med ei einseitig utbygging av kapasiteten gjennom fengselsplassar. Det er naudsynt med fleksible løysingar der kriminalomsorga ved enkle grep kan justera talet på plassar i takt med behovet. Alternative soningsformer vil også i mange høve vera ei betre form for straff enn tradisjonell fengselsstraff, og vil ofte også bety betre rehabilitering for den enkelte.

Komiteen er likevel delt i synet på ein del av dei grepa Regjeringa foreslår. Fleirtalet, Arbeidarpartiet og SV, er

samd med Regjeringa i etableringa av straffegjennomføringsformer som elektronisk kontroll, auka bruk av samfunnsstraff, § 12-soning og § 16-soning. Dette gir etter vårt syn moglegheit til å møte eventuelle svingingar i kapasitetsbehovet i framtida utan å måtte oppretta eller eventuelt avvikla fengselsplassar.

Ein samla komite peikar på at soningskø svekkjer den førebyggjande verknaden av straffa. Når straffedømde eller tiltalte gjer nye kriminelle handlingar medan dei ventar på dom og soning, vert tilliten til straffesystemet og kriminalpolitikken svekt.

Mangel på kapasitet forsterkar problemet med gjengangarkriminelle. I tillegg til soningskøproblematikken vil vi understreka at det er sær viktig å vidareutvikla kvaliteten på straffegjennomføringa. Arbeidarpartiet og SV vil poengtera at justispolitikken på alle plan må vera forskingsbasert, ikkje handlingsbasert, og vi ser fram til kriminalomsorgsmeldinga som kjem i 2008.

Vi må ha ei kriminalomsorg som til kvar tid kan ta seg av dei straffedømde. Og vi veit at innhaldet i soninga har mykje å seia for om innsette får attendefall til kriminalitet eller ikkje. Ein samla komite er derfor svært nøgd med at alle fengsla har eit undervisningstilbod på plass i løpet av 2007.

Odelstingsframlegget inneheld i tillegg til lovendriningane ei brei drøfting av ulike tiltak som er og vil bli gjennomførte for å avvikla soningskøen, bl.a. arbeidet for å betra sikkerheita ved fleire opne fengsel, auka bruk av soning i behandling sinstitusjonar og arbeidet for å få fleire utanlandske innsette overførte til soning i heimlandet. Dette kjem i tillegg til dei fengselsplassane vi har fått på plass, og planlagde nye både opne og lukka fengselsplassar, som f.eks. Halden med 251 nye plassar som skal stå ferdig i april 2010. I løpet av 2006–2007 vert det oppretta totalt 316 nye plassar, og opptaket til KRUS er auka med to ekstra klassar i 2006, og med ytterlegare to klassar i 2007. Dette er ei både riktig og viktig satsing, som fleirtalet applauderer.

Ein samla komite står bak Regjeringa når det no vert foreslege å gjera det straffbart ikkje å møte til soning. Dette for å gjera det lettare for fengsla å planleggja kapasitetsutnyttinga, og for at politiet skal sleppa å bruka ressursar på å pågripa domfelte som i utgangspunktet skal møte fram frivillig til soning.

Komiteen er svært nøgd med dei foreslegne justeringane av straffegjennomføringslova § 16. Desse justeringane gjer at kriminalomsorga kan overføra fleire domfelte til straffegjennomføring utafør fengsel med særlege vilkår når halve straffa er gjennomført. Vilkåra har hittil vore for strenge, slik at få har fått nytta ordninga.

Komiteen er også godt nøgd med at promilleprogrammet no vert utvida til eit program mot ruspåverka køyring. Brot på vegtrafikklova § 31 vil no gjelda dei som har problem med alkohol eller andre rusande eller bedøvande middel.

Bondevik II innførte bruk av framskoten lauslating, og denne ordninga har Stoltenberg II vidareført. Komiteen er samd med Regjeringa i at vi ikkje skal utvida høvet til bruk av framskoten lauslating. Arbeidarpartiet og SV un-

derstrekar at denne ordninga skal bort når soningskøen er borte. Høgre hadde ein merknad om avvikling tidlegare, men denne merknaden har falt ut ved ein inkurie.

Når det gjeld framskoten lauslating, vil eg gjerne presisera at denne ordninga berre kan nyttast dersom dei andre vilkåra for lauslating på prøve er oppfylte og ei totalvurdering gjer det tilrådeleg. Domfelte si åtferd under soning vert vektlagd, og det er altså inga omfattande inngripping i dommane det er snakk om. Nei, det er nokre dagar for dei kortaste dommane – altså ingen dramatik.

Komiteen har vore i Bergen og sett på det spennande prosjektet «Narkotikaprogram med domstolskontroll». Dette synest å vera eit godt tiltak, men ein samla komite er samd med Regjeringa i at vi skal avventa evalueringa av prosjekta i Bergen og Oslo før ein eventuell utvida bruk av narkotikaprogram med domstolskontroll.

Arbeidarpartiet og SV deler synet til høyringsinstansane som gjev brei støtte til Regjeringa sitt mål om å få bort soningskøen i inneverande stortingsperiode. Vi er også svært nøgde med at soningskøen er redusert med nesten 500 dommar sidan årsskiftet og i mai var på ca. 2 000. Dette viser at dei tiltaka Regjeringa har sett i gang, verkar.

Arbeidarpartiet og SV ser på det å opne for straffegjennomføring med elektronisk kontroll som ei viktig lovending i proposisjonen. Dette inneber at den domfelte sonar i eigen heim med kontroll av ein elektronisk sendar festa til beinet eller handa. Her får vi eit høve til at førstegangs-sonaren ikkje treng å gå i det mange vil kalla fengselskullen, der han må omgåast andre hardbarka kriminelle, og samtidig slepp ein å kutta ut skule eller arbeid. Ordninga er nettopp basert på at ein skal vera i aktivitet gjennom arbeid, skule, behandling eller liknande eit visst tal timar kvar veke, og elles vera pålagd å tilbringa tida i eigen heim. Kriminalomsorga kontrollerer gjennomføringa både gjennom avtalar og umelde heimebesøk, ruskontrollar, arbeidsplasskontroll og pålagde oppmøte hjå kriminalomsorga.

Sjølv om erfaringane frå andre land er svært lovande, vil vi poengtera at det er viktig med ei grundig evaluering av denne prøveordninga, og at denne evalueringa vil vera eit sentralt ledd i kvalitetssikringa av ordninga før ein eventuelt gjer ordninga permanent.

Arbeidarpartiet og SV er samde med Regjeringa i å endra reglane for deldom i straffelova § 28 a for å auka domstolane sine moglegheiter for å kombinera ubetinga fengselsstraff med samfunnsstraff. Komiteen er også oppteken av at det bør skje ei endring når det gjeld bøtesoning. Vi er samde i at lukka fengselsplassar ikkje bør nyttast i slike høve, og ber departementet kome attende til Stortinget på eigna måte med ei utgreiing om bøtesoning der det subsidiært kan vera samfunnsstraff og/eller fengselsstraff – altså at vi kan opna opp for bruk av samfunnsstraff i slike tilfelle. Det er eit stort paradoks når dømde går ute i det fri i fleire år utan at dei er ein fare for samfunnet, for så å komma inn til soning på ein lukka fengselsplass. Eit anna paradoks med dagens bøtesoning er dei slitne narkomane som får endå ei bot. Dei greier ikkje å betale den bota viss dei ikkje gjer eit innbrot eller even-

(Heggø)

tuelt prostituerer seg – eller går i fengsel. Då må det vera mykje betre med samfunnsstraff eller avrusing.

Komiteen er glad for den auken i kapasitet som er sett i gang, og for det som er planlagt både av permanente og mellombelse tiltak. Det er òg bra at det er sett i verk tiltak for å betra sikkerheita ved fleire fengsel, og at det er sett i verk ekstraordinært vedlikehald ved Ullersmo fengsel. Tiltaka for å betra sikkerheita ved Hof og Ilseng medfører at fleire innsette kan kallast inn til direkte soning ved desse fengsla, som begge er opne fengsel. Ein annan konsekvens er at færre innsette ved desse fengsla må overførast til andre lukka fengsel ved disiplinærbrot.

Til slutt vil eg på vegner av komiteen peika på at framlegget om kommunikasjonskontroll gjeld naudsynt endring i straffegjennomføringslova for å få denne lova i samsvar med Den europeiske menneskerettskonvensjonen. Dette framlegget er teke med her av praktiske årsaker, og har ikkje noko med køavvikling å gjera.

Solveig Horne (FrP) [20:41:19]: Det begynner å bli sent, og vi er vel tunge i hodet noen og hver, men det er viktig å holde hodet klart når vi skal diskutere en så viktig sak som tiltak for å avvikle soningskøene. Hvis en har lest avisene de siste månedene og sett på hva vi har debattert i denne saken fra justiskomiteen, er det akkurat soningskøene generelt det har dreid seg om.

Jeg hadde tenkt å starte dette innlegget med å sitere setningen «slipp fangene fri, det er vår», men så slo det meg at sitatet i grunnen var oppbrukt. For i dag er vi i en situasjon der vi slipper fangene fri uavhengig av om det er vinter, vår, sommer eller høst, dette kun for å få soningskøene vekk, koste hva det koste vil. Men til hvilken pris? Det går ikke en eneste dag uten at vi åpner avisen og leser om personer som begår ny kriminalitet, som har fått innvilget prøveløslatelse, fått fremskutt prøveløslatelse og er dømt til samfunnsstraff eller overført fra lukket til åpen soning. Alt dette for å få frigjort flere fengselsplasser. Vi får oppslag i Aftenposten om at man må la kriminelle gå. Kriminelle må slippes ut for å frigjøre varetektsplasser. Så kan en lese neste dag om at halvparten av dem som blir satt i fengsel, slipper ut igjen før de har sonet ferdig. Om man kutter en dom med fem, ti eller tjue dager, er ikke det så farlig, sier statsråden da.

Fremskrittspartiet er skikkelig bekymret. Vi er bekymret når vi leser at statsråden ikke synes det er så mye å mase om at de kriminelle slipper ut noen dager før. Jeg har sagt det før, men bare i fjor tilsvarte disse ubetydelige dagene over 150 år. Det er ikke bare Fremskrittspartiet som er bekymret. Fengsels- og Friomsorgsforbundet er bekymret, politiembetsmennene er bekymret og kriminalomsorgen er bekymret. Alle er bekymret utenom statsråden, ser det ut til. Er det slik vi vil ha det? Er det ikke mye bedre å stikke fingeren i jorden og innrømme at det er flere fengselsplasser vi trenger, og da spesielt lukkede plasser? Tenk så flott det hadde vært hvis vi heller kunne stengt en avdeling!

Hva gjør ikke denne situasjon som vi har i dag, med folks rettsoppfatning? Hva med offeret og de pårørende?

Situasjonen i dag er i grunnen en hån mot offeret. Har du begått en kriminell handling, skal du sone straffen din, ikke slippe ut før tiden fordi vi ikke har nok fengselsplasser. I denne saken må en fokusere på å få flere fengselsplasser, ikke på andre kreative soningsformer.

Vi har alle et felles mål når det gjelder å få ned soningskøene, men vi har forskjellige virkemidler. Et gjennomgående trekk med de foreslåtte lovendringene er at straffegjennomføringen foreslås flyttet fra fengsel til straffegjennomføring ute i samfunnet. Vi har i dag en situasjon med soningskø også for samfunnsstraff. Fremskrittspartiet mener at en i den senere tid har overfokusert på bruken av samfunnsstraff for å frigjøre fengselsplasser og dermed etablert en ny type soningskø. Prioriteringen må være å få vekk soningskøen også på samfunnsstraff, ikke å utvide ordningen.

Regjeringen har som mål å redusere kriminaliteten og skape mer trygghet. Dette gjøres ikke ved å slippe ut de kriminelle før tiden. Det er viktig å ha innholdet i soningen i fokus og sørge for at tilbakefallsprosenten ikke er så høy som den er i dag. Det trykket som de ansatte i kriminalomsorgen har i dag, er ikke forsvarlig verken for de ansatte eller for de innsatte. Arbeidet med individuelle planer følges ikke like godt opp over alt. Statsråden sier at han har høye ambisjoner i kriminalomsorgen, og Fremskrittspartiet ser fram til kriminalomsorgsmeldingen som kommer nå i nærmeste framtid.

Det er nødvendig å ha soningskapasitet som hindrer kødannelser. Soningskapasiteten må tilpasses straffen og straffeutmålingen, det må ikke være slik at straffeutmålingen tilpasses soningskapasiteten, slik som Regjeringen gjør her i dag. Jeg håper derfor at statsråden nå ikke ser seg blind på kurven som viser nedadgående soningskø, men også ser at dette er en farlig vei å gå, og at han har fokus på folks rettsoppfatning og spesielt på offeret i denne saken.

Til slutt: Vi trenger flere fengselsplasser og spesielt lukkede plasser.

Da vil jeg ta opp forslagene fra Fremskrittspartiet og forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Presidenten: Representanten Solveig Horne har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Elisabeth Aspaker (H) [20:46:07]: Aller først takk til saksordfører for en ryddig og god gjennomgang av saken.

Stortinget nærmer seg nå halvgått løp for perioden. Regjeringen har satt seg som mål at soningskøen skal avvikes innen 2009, og er tydeligvis villig til å gå langt for å oppnå dette.

Det er positivt at soningskøen nå er på vei nedover. Høyre mener likevel det er grunn til å sette spørsmålsteget ved en del av de virkemidlene Regjeringen tar i bruk, herunder fordelingen mellom lukkede og åpne soningsplasser. Vi frykter at satsingen på åpne plasser vil øke presset ytterligere på lukkede plasser, og at dette medfører tidligere overføring av innsatte til åpen soning med andre rutiner for permisjoner og kontroll og dårligere forutsetnin-

ger for å forebygge rømminger. Lang soningskø må ikke brukes som en unnskyldning for å ta mindre hensyn til behovet for skjerming av samfunnet.

Flere overføringer av utenlandske innsatte til soning i hjemlandet ville frigjøre lukket soningskapasitet. Høyre forutsetter at arbeidet med flere bilaterale avtaler om overføring nå gis aller høyeste prioritet av Regjeringen.

Den foreliggende proposisjonen har hovedfokus på kapasitetsutvidelse, men sier lite om bedre innhold i soningen. Dette harmonerer dårlig med lovnadene i Soria Moria-erklæringen. Høyt trykk på køavvikling betyr også at fengslene for tiden er fylt til randen. Jeg vil spesielt peke på den vanskelige soningssituasjonen ved Ila fengsel, og undrer meg over at dette ikke er berørt i proposisjonen, all den tid vi snakker om forvaringsdømte, som er noen av de mest krevende innsatte vi har i norske fengsler. De Ila-ansatte har slått alarm fordi det er kø inn til Ila og kapasiteten for forvaringsdømte er sprengt. Men de har også slått alarm fordi Ila fengsel ikke har fått tilført ressurser som sikrer forvaringsdømte et tilbud om program og aktivitet under soning.

Jeg tror vi kan enes om at meningsfylt innhold i soningen øker sjansen for vellykket rehabilitering. Vi må ikke komme i en situasjon der forvaringsdømte og andre farlige kriminelle løslates uten at det er gjennomført forsvarlig rehabilitering.

Høyre mener at kvalitet i soningen er avgjørende for å bygge en trygg plattform for et kriminalitetsfritt liv etterpå. Derfor har Høyre foreslått økte bevilgninger til undervisning i fengslene. Målet er mer skreddersydde soningsprogrammer og flere og klarere krav til de innsatte om deltakelse. Dersom arbeidet med rehabilitering koordineres bedre, kan vi også på sikt redusere antall arbeidsuføre.

Bondevik II-regjeringen innførte en prøveordning med inngåelse av forpliktende avtale om soning i behandlingsinstitusjon for domfelte som hadde begått mindre forbrytelser, som vinningsforbrytelser m.v., og som var rusavhengige, men der brudd på vilkår om behandling skulle bety tilbakeføring til subsidiær straff, som f.eks. ubetinget fengsel. Høyre er tilfreds med at Regjeringen nå følger opp dette initiativet som gir rusavhengige en ny sjanse til et bedre liv, med fokus på at man skal kunne etablere seg og komme i gang med arbeid eller utdanning når man er ferdig med soning.

Men la meg i denne sammenheng knytte en kommentar til narkotikamisbruk i norske fengsler. Det er velkjent at narkotika representerer et betydelig problem, og at de ansatte i fengslene gjør en stor innsats for å avdekke forsøk på innsugling og innsattes bruk av stoff. Derfor er det svært beklagelig når vi sist fredag på TV 2 fikk kunnskap om at helsetjenesten ved Ila skal ha delt ut brukerutstyr i form av sprøyter til innsatte. Dette er selvfølgelig helt uakseptabelt hvis det medfører riktighet, og jeg vil konkret spørre statsråden om hva som skjer videre i den saken: Er det slik at helsetjenesten i fengslene kan tillate seg nærmest hva som helst under dekke av taushetsplikten, og er det slik at helsetjenesten opptrer som en stat i staten helt utenfor fengselsledelsens kontroll?

Alle innsatte har krav på en individuell soningsplan for å oppnå bedre rehabilitering og mer systematisk oppfølging under og etter soning. Dessverre tyder mye på at mange innsatte ikke får oppfylt denne retten. Høyre fremmer derfor et forslag om at ordningen med individuelle planer i soningen må evalueres, og ber Regjeringen komme tilbake med eventuelle forslag til tiltak for Stortinget senest høsten 2008. Jeg må si at vi blir jo ganske skuffet når vi snakker om senest høsten 2008, og konstaterer at regjeringspartiene ikke vil være med på å støtte et forslag om en slik evaluering.

Psykiatriske sykehus har i dag omsorg for psykisk syke som har begått alvorlig kriminalitet, og som ikke er soningsdyktige. Flere alvorlige episoder bare det siste året tyder på at psykiatrien ikke tar nødvendig hensyn til sikkerhet for samfunnet rundt når de legger sine daglige rutiner, innvilger permisjoner mv. Høyre er ikke uenig i at pasientens beste skal ha fokus, men for at ordningen ikke skal komme i miskreditt, må det ved vurdering av permisjoner også legges stor vekt på den handlingen som er begått, og den fare det eventuelt er for gjentagelse ved tidlig adgang til frigang uten ledsager.

Samfunnet må videre utvikle relevante tiltak som sikrer tilstrekkelig reaksjon overfor psykisk syke som begår mindre kriminalitet, og som er for syke til å sone i fengsel, men for friske til å bli tvangsbehandlet i psykiatrien. Dette er mennesker som bør gis en bedre beskyttelse mot seg selv, ikke minst av hensyn til de lokalmiljøene som nærmest føler seg terrorisert av vedkommende. Høyre håper det utvalget som utreder problemstillingen, kan konkludere tidlig i 2008, slik at vi kan få et tilbud eller få vite hva vi skal gjøre i forhold til denne typen personer, som åpenbart har store problemer, men der vi i dag står nokså rådløse med hensyn til hva vi skal foreta oss.

I tilfeller der psykisk syke idømmes behandling, mener Høyre dessuten det må vurderes om kriminalomsorgen skal ha hovedansvaret for den ytre sikkerhet, innvilgelse av permisjoner mv., og at dette skjer i et samspill der psykiatrien blir en mer integrert del av kriminalomsorgen med sitt behandlingsopplegg. Det vil være rolleavklarende – psykiatrien vil kunne konsentrere seg om omsorg og behandling uten å ha en straffeutførende funksjon som normalt tilligger kriminalomsorgen. Høyre fremmer derfor også forslag i samsvar med dette.

Høyre støtter endringene i straffegjennomføringsloven § 16 for å kunne gjøre mer aktivt bruk av ordningen for dem som trenger det. Vi mener likevel loven bør ha en presisering av ivaretagelse av sikkerheten til familien og samfunnet rundt og har foreslått en endring av § 16 i tråd med dette.

Regjeringen har i denne saken fremmet ulike forslag som skal bidra til å hamre køen ned, fort. Fra Høyres side mener vi Regjeringen er i ubalanse i forhold til folks rettsoppfatning og det faktum at Regjeringen legger til rette for soningsforhold som oppfattes som mer liberale og som en overprøving av domstolens idømte straff. Videreføringen av fremskutt prøveløslatelse slik at dette nå er regelen og ikke unntaket, og forslaget om elektronisk hjemmesoning klinger dårlig i ørene til folk. Enda mer spesielt

er det at Regjeringen legger opp til at hjemmesoning som alternativ til fengsel ikke skal besluttes av domstolen.

Soning i hjemmet med elektronisk kontroll reiser flere spørsmål og vil stride mot folks rettsoppfatning. Hvordan vil samfunnet svare ofre for kriminalitet som dermed kan oppleve at den domfelte får oppholde seg i sitt hjemmemiljø under soning? Høyre vil påpeke at det framlagte forslaget fra Regjeringen bryter med et sentralt prinsipp i norsk rettsvesen der domstolen tar beslutning om straffealternativ. Regjeringen synes å ha omgått dette prinsippet ved å definere straffegjennomføring med elektronisk kontroll som en soningsform som det da tilligger Kriminalomsorgen å vurdere. Høyre er videre overrasket over at Regjeringen ikke vil skille mellom de tilfeller der soning med elektronisk kontroll kan være hovedstraffen ved dommer inntil fire måneder, og der soning med elektronisk kontroll benyttes som et ledd i rehabiliteringen og utslusing mot slutten av en lengre dom.

Høyre vil vise til de negative erfaringene med dagens voldsalarm, og forutsetter at ordningen med soning med elektronisk kontroll ikke iverksettes før ny og sikrere teknologi er på plass og samfunnets sikkerhet blir ivaretatt, samtidig som Kriminalomsorgen også må tilføres ressurser til oppfølging ved slike soningsvilkår.

Antall gjengangere er mange i norske fengsler. Der som vi skal unngå oppbygging av ny kø og nye skipperetak, er det Høyres oppfatning at særlig to grupper må vies den største oppmerksomhet: Unge lovbrøyttere må stoppes så tidlig som mulig, og gjengangerne må ut av sirkulasjon.

Høyre mener Kriminalomsorgen må lære av de positive erfaringene med forsøk med mentorordning. Dette sikrer den domfelte et fast holdepunkt og støtte i hverdagen under og i den avgjørende fasen etter løslatelse fra soning. Utvidet bruk av samfunnsstraff vil kreve økt innsats fra Kriminalomsorgen i form av tettere oppfølging av den enkelte domfelte. Særlig når det gjelder de yngste lovbrøytterne, er det viktig å ha en variert meny av tiltak som åpner for fleksible og mest mulig tilpassede soningsforhold.

I Danmark har man innført ordninger der domfelte i passende alder og når det er forsvarlig, kan sone deler av straffen som beboer i et frivillig studentkollektiv. Rekrutteringen til kollektivene skjer på frivillig basis og ved hjelp av økonomiske incentiver, som redusert husleie mv., mot at disse studentene forplikter seg til å bidra aktivt til rehabiliteringen og til at den domfelte kan bygge et nytt og sunnere nettverk for den som skal tilbake til samfunnet. Etter inspirasjon fra Danmark har Høyre fremmet et forslag der man ber Regjeringen vurdere etablering av et prøveprosjekt med frivillig studentkollektiv etter mønster av Danmark. Jeg vil faktisk her i dag appellere til regjeringspartiene å vurdere om ikke det er et forslag man kunne støtte.

Til slutt vil jeg bare vise til at saksordføreren har redegjort for en inkurie, en feil som var i innstillingen.

Jeg vil også ta opp forslagene nr. 1–3, fra Fremskrittspartiet og Høyre, og forslag nr. 6, fra Høyre.

Presidenten: Representanten Elisabeth Aspaker har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Hans Olav Syversen (KrF) [20:56:13]: Debatten om å avvikle soningskøen har til tider vært ganske intens det siste året, og det er forståelig når man ved siste årsskifte hadde en soningskø for ubetinget fengselsstraff på 2 499 dommer. Nå har statsråden redegjort for at man har litt bedre prognoser når vi nå snart er halvveis i året, og det er positivt. Men det er klart at for folks oppfatning av rettssystemet og straffegjennomføringssystemet er det nødvendig å holde soningskøen på et absolutt minimum.

Nå er det også i perioden opprettet flere nye fengselsplasser, og vi hadde tidligere i Stortinget i dag en debatt rundt Halden fengsel. I tillegg vet vi at det arbeides med fengsel – i hvert fall for noens del – i Nordland og også i Rogaland, så får vi se hvordan det går etter hvert.

Fra Kristelig Folkepartis side er vi stort sett positive til den framlagte proposisjonen. Det gjelder også forslaget om å øke Kriminalomsorgens utdanningssenters kapasitet slik at flere nye klasser kommer på plass. Jeg skal derfor heller bruke litt tid på det som er mer problematisk, og det er forslaget fra Regjeringen om prøveordning – selv om det bare er en prøveordning – med elektronisk kontroll som straffegjennomføringsform. Det har fra andre vært argumentert for hvorfor man ikke bør gå inn på en slik prøveordning. For Kristelig Folkeparti er nok det viktigste argumentet at det kan oppfattes som en privatisering av straffegjennomføringen. På den bakgrunn er vi kanskje litt overrasket over at de rød-grønne går i bresjen for det. Jeg velger imidlertid å stole på at de rød-grønne ikke gjør dette først og fremst for å få ned soningskøen, men fordi de kan forsvare et slikt prøveprosjekt uavhengig av om vi har en soningskø eller ikke.

Så til voteringen. Når det gjelder forslagene fra mindretallet, stemmer vi for forslag nr. 2 og forslag nr. 6. I voteringen innebærer det jeg sa om en prøveordning med elektronisk kontroll, at Kristelig Folkeparti stemmer imot § 16 nytt annet ledd. Når det gjelder § 16 første ledd, er det en liten uenighet mellom Høyre og Fremskrittspartiet på den ene siden og regjeringspartiene på den andre når det gjelder muligheten for soning utenfor fengsel. Vi har etter en vurdering kommet til at proposisjonen har en god nok balanse i forhold til samfunnets krav på sikkerhet og rehabiliteringen som den enkelte domfelte skal ha, og velger å stemme for Regjeringens forslag når det gjelder akkurat § 16 første ledd.

Heikki Holmås (SV) [21:00:20]: For en som ikke sitter i justiskomiteen, er det én ting som slår en i det øyeblikk en leser denne innstillingen, og det er at det er en øredøvende enighet, og at det er milevid forskjell på den politikken som Fremskrittspartiet og Høyre fører, og den retorikken som kommer fra denne talerstolen. Det å gjøre seg høy og mørk gjennom å ta de par siste dagers debatt i media og deretter si at elektronisk soning strider mot den allmenne rettsoppfatningen fordi man kan møte folk igjen på gaten, og samtidig gå inn for at unge lovbrøyttere skal sone i bokollektiver, og samtidig gå inn for soning i hjemmet uten elektronisk overvåking, det står for meg som litt spesielt. – Men det til side.

Vi tar utgangspunkt i det som er det gode her, nemlig at dette er noe vi kan komme til å lykkes med, noe vi vil lykkes med og som vi har lyst til å lykkes med. Vi gjør det med virkemidler vi tror på, fordi de fremmer en bedre kriminalomsorg og en større sannsynlighet for at de folkene som løslates og kommer ut i andre enden, kommer til å føre et liv som består av mindre kriminalitet enn det det gjorde før de kom inn.

Dette handler om straff. Straff har vi for å avskaffe individuell hevn og overlate til samfunnet å bruke straffen bl.a. som avskrekking. Frihetsberøvelse er ganske dramatisk. Derfor må jeg innrømme at jeg reagerer på en del av det som står her – jeg sier ikke dette for å si at vi i posisjonen alltid har vårt på det tørre, men det var språkbruken her jeg reagerte på da jeg leste at

«det er viktig med fleksible løsninger i kriminalomsorgen for å kunne justere produksjonskapasiteten i takt med behovet».

Hallo! Det vi snakker om, er å sette folk i fengsel. Å snakke om produksjonskapasitet av soningsdøgn i en slik sammenheng tyder på at vi har fått et teknokratiske språk som infiltrerer språket vårt, når vi faktisk snakker om noe så alvorlig som frihetsberøvelse. Og som sagt, jeg sier ikke at det ikke kan komme til å skje også fra posisjonens side, men det er mennesker vi snakker om.

Det ene viktige er å forsøke å unngå tilbakefall til kriminalitet hos folk, og det andre viktige er å unngå at folk rekrutteres til tøffere miljøer. Det gjør vi gjennom en satsing bl.a. på undervisning i fengslene. Vi har en opptrapping på gang der og kommer i mål med dette etter hvert. Den store satsingen som virkelig vil bety noe, er den store handlingsplanen for rus som kommer, og som nettopp vil gjøre noe for alle de 60 pst. av de innsatte som har rusproblemer, og vil kunne bidra positivt i den sammenheng.

Her er det slik at vi er inne på et felt og jobber langs en linje som tidligere regjeringer også har jobbet med, men det er vår justisminister som leverer varene, vår regjering legger på bordet konkrete forslag som i all hovedsak mottas med ovasjoner i Stortinget. Det er bra, for det gir oss et bredt grunnlag å bygge videre på.

Det er noe som vekker større debatt her. Det er klart at spørsmålet om elektronisk overvåking ved soning i hjemmet er et slikt spørsmål. Innvendingene er i og for seg greie, de. Det sosiale aspektet ved dette tar for seg det enkle problem at hvis man ikke har et sted å bo, er det også vanskelig å sende folk til hjemmesoning. Det er viktig å legge vekt på i det arbeidet vi gjør, at vi har en boligstrategi som legger opp til at alle mennesker skal tilbys en varig bolig i det øyeblikket de slipper ut av fengselsinstitusjonen. Dette er noe som krever at det jobbes godt mellom kriminalomsorgen og kommunene for å få på plass dette som en sømløs overgang som gjør at mennesker faktisk har en bolig å komme til, og som gjør det mulig å sone.

Den andre biten oppi dette er å gjøre hjemmet om til en soningsplass. Jeg ser at det går an å ha innvendinger mot det. Jeg mener likevel at de positive sidene ved å sørge for at man har mulighet for unge lovbrøyttere til å få en gradvis overgang, er det viktige, nemlig hvordan det går med dem når de kommer ut i andre enden, når de skal ut igjen til

samfunnet. Det er det som for oss betyr mest, og som gjør at vi lager dette som et prøveprosjekt.

Til slutt vil jeg bare si til representanten fra Framskrittspartiet som sa at man daglig leser i avisene oppslag om folk som begår kriminalitet mens de er ute på prøve: Hvis hun i et år kan komme med avisartikler til meg, skal jeg spandere en bedre middag på henne på by'n.

Erling Sande (Sp) [21:05:48]: Senterpartiet er opptatte av å avvikle soningskøene snarast mogleg. Soningskøene svekkjer straffa sin førebyggjande verknad, og kostar dermed samfunnet betydelege midlar. Ikkje berre må vi byggje ut kapasiteten på fengselsplassar, vi må òg auke bruken av samfunnsstraff og sjå på andre straffegjennomføringsformer.

Ikkje minst er det grunn til å sjå på kvar og under kva forhold den enkelte sonar, for i større grad å hindre at fyrstegongsforbrytarar kjem saman med hardbarka gjengangarar og på den måten sjølve blir gjengangarar.

I tillegg er det heilt riktig som saksordføraren seier, lange soningskøar svekkjer tilliten til straffesystemet og kriminalpolitikken. Soningskøen er i dag på veg ned. Det er eit teikn på at iverksette tiltak verkar. Dei nye tiltaka som no kjem, vil styrkje denne utviklinga.

Innhaldet i soninga er avgjerande for tilbakefallsprosenten. Senterpartiet vil rose statsråden for det fokuset han har på utdanning i fengsla. Kriminalitetsomsorg handlar nemleg ikkje berre om straff, men òg om rehabilitering. Det hjelper derfor ikkje at vi berre byggjer fleire lukka plassar i fengsla, vi må òg makte å ha fleire tankar i hovudet samtidig. Auka fokusering på samfunnsstraff eller kombinasjon av samfunnsstraff og fengsel er etter Senterpartiet sitt syn ein riktig veg å gå, ikkje berre for reduksjon av fengselskøar, men fordi det for mange kan vere ein passende måte å sone straffa på. Det er viktig å understreke at fengselsstraff må utgjere den fyrste delen av straffeperioden i dei tilfella ein kombinerer fengsel med samfunnsstraff.

Saksordføraren heldt eit godt innlegg og var innoverande mange delar av proposisjonen som eg ikkje rekk å gå djupare inn på på grunn av kort tid, men eg har lyst til å signalisere at eg sluttar meg til det som representanten Heggø gjorde greie for er Arbeidarpartiet og SV sitt syn i saka.

Heilt til slutt: Det viktigaste arbeidet skjer ikkje ved at vi byggjer nye fengselsplassar. Det arbeidet skjer rundt i lokalsamfunna, i det førebyggjande arbeidet som vi prøver å gjennomføre gjennom å skape eit godt barnevern, gjennom å skape eit godt utdanningssystem der alle får likeverdige moglegheiter uansett sosial bakgrunn, gjennom eit godt integreringsarbeid, og gjennom å skape trygge og gode oppvekstvilkår. Det er altså i lokalsamfunna at soningskøene best kan motverkast, men det skjer lenge før dei innsette kjem i politiet sine arkiv.

Odd Einar Dørum (V) [21:08:56]: Det er i politikk alltid en tid for enighet og en tid for uenighet. Først til enigheten: Det har lenge vært bred enighet i Stortinget om at man skal gjøre det man kan for at ungdom ikke ender i

fengsel, både ved godt samarbeid på tvers av etater og ved forvaltningsgrener lokalt. En serie prosjekter er igangsatt tidligere og båret videre av den sittende regjering.

Det har også vært bred enighet om at det er svært viktig at vi unngår gjengangere, gjennom utdanning, gjennom godt samarbeid med Aeat, sosialkontor osv. Jeg har tidligere fra talerstolen på Stortinget f.eks. nevnt fangers organisasjoner som har bidratt til det. Jeg har også nevnt organisasjonstyper som BARMsenteret på Hamar, som har fungert som et kontaktledd for å sørge for at det blir et nettverk, slik at det ikke blir noe tilbakefall.

Det har også vært bred enighet om å bruke samfunnsstraff på en aktiv måte, med unntak for Fremskrittspartiet, som konsekvent har hatt en mer restriktiv linje enn alle andre. Det at bruken av samfunnsstraff har vokst, er svært positivt. Det har også vært bred enighet om at i Norge er det lurt å bruke åpen soning, når man har gjort en individuell vurdering av dem som jeg vil kalle «kan være der», og den lille gruppen i norske fengsler som jeg ikke kaller for de tøffe gutta, men som jeg kaller for de lure gutta. Vi har hatt eksempler på at de lure gutta i åpen soning har drevet og organisert kriminalitet i åpen soning. Om disse forholdene er det bred enighet. Det har også vært enighet om at man skal bruke den muligheten som § 12 åpner for, bruk av behandlingsinstitusjoner, f.eks. innenfor rusomsorgen, for å gi folk en sjanse. Det har også vært bred enighet, heldigvis, om å bruke Narkotikaprogram med domstolskontroll, som man da vil høste erfaringer fra før man går videre. Det er også Venstre for sin del enig i. Alle disse forholdene ligger i denne innstillingen, og det er positivt at de ligger der.

Det har også vært vilje til å gjøre det som dette dokumentet går inn på, å bruke § 16 i straffegjennomføringsloven på en aktiv måte.

Dette er skalaen.

Så kommer Venstres kritiske merknader. De starter slik: Jeg konstaterer at etter en runde i en spontanspørretime mellom statsråden og meg, hvor jeg oppfattet at han definerte det å fjerne de midlertidige tidligsløslatelsestiltakene som en del av det å fjerne soningskøen, er det i dette dokumentet skjedd en viss justering, i den forstand at disse skal fjernes etter at det som er køen, er avviklet. Da får man selvfølgelig en mindre kø. Jeg må gjøre det klart at Venstre alltid har definert, både i denne perioden og tidligere, de midlertidige tiltakene slik at de som slipper ut fem dager, ti dager eller tjue dager før tiden, er en del av køen. Og det å fjerne dem har vi definert som en del av køen.

Vi har også vært dypt bekymret over at vi har fått en økning i brudd på den selvpålagte strenge regelen vi har i Norge om at man ikke skal sitte for lenge på glattcelle. Jeg viser til at for noen år siden da soningskøen faktisk var større enn nå, var det mulig å få de bruddene ned. Etter at jeg først vil rose statsråden for å ha fått til et meget stort utvalg av åpne soningsplasser, og også rose ham for de tiltakene jeg nå har nevnt, så tror jeg det er et saklig problem når det gjelder varetekt, når det gjelder lange fengselsstraffer som vi har ønsket, f.eks. i bekjempelse av bakmenn i organisert kriminalitet, og det er et reelt problem

at vi har for få lukkede plasser – ved siden av alt det vi er bredt enige om. Og det er et faktum at det denne regjeringen gjorde, og spesielt statsråden, som med stor frimodighet nesten stod med spaden i hånden før valget, var å grave, eller putte ut til en nærmere del av evigheten, planene om å bygge et fengsel i Indre Salten med 100–125 plasser. På den måten får man altså ikke det som skal til, og Venstre er dypt bekymret for at vi får et økende antall brudd på glattcelleregelen. Jeg synes ikke det går an å la det passere, for vi kan ikke være bekjent av at vi har en slik situasjon.

Så er det også slik at jeg har vært og er motstander av – og jeg er glad for at hele opposisjonen står samlet om det – å gjøre folks hjem om til fengsel. Jeg er motstander av å privatisere straff, og jeg er motstander av den klassejustis man kan få som følge av dette, fordi ikke alle har et hjem. Jeg er også motstander av å tro at en elektronisk lenke skal føre til rehabilitering. Ut fra min livserfaring er det varme og tydelige mennesker og varme hender som kan føre til rehabilitering, ikke en elektronisk lenke. Dessuten har det en viss kostnad, og jeg vil gjerne se om den kostnaden overstiger det det vil koste å bruke en intelligent institusjon, som vi har, eller en åpen soning. Så jeg føler at man her krysser grensen for å få ned soningskøen. Jeg oppfatter, i motsetning til representanten Syversen, at dette er et aktivt tiltak for å få ned soningskøen, og for å si det slik, hjemmet er ikke et sted man skal bruke til soning.

Disse kritiske merknadene som jeg har gjort tydelig rede for, fører til at Venstre, for å summere opp til slutt, vil stemme for forslagene nr. 1, 2 og 6. Vi vil stemme mot § 16 nytt annet ledd, som nettopp handler om muligheten til elektronisk hjemmesoning.

Statsråd Knut Storberget [21:14:16]: Jeg er veldig stolt av den innsatsen som folk i kriminalomsorgen har gjort i løpet av det halvannet året som jeg har hatt den glede å være statsråd. Det er helt åpenbart at nå gjøres det enormt mye ute i kriminalomsorgen for å få ned soningskøene.

Jeg må si at jeg reagerer noe på representanten Aspaker, men også på representanten Horne, og deres tilnærning til denne debatten, hvor man altså lister opp siste ukers medieoppslag og funderer sine innlegg på det, enten det er psykiatriske pasienter eller narkotika i fengselet, som vi på fredag hadde en sak om. Representanten Aspaker oppsummerer med at tiltak «klinger dårlig i ørene på folk».

Det skal også være slik at hjemmesoning med elektronisk overvåking bryter med sentrale prinsipper i rettspleien, ved at man overprøver domstolene. Det mener jeg er argumentasjon som ikke kan holde, all den tid man i samme dokument bl.a. fremmer forslag om at vi skal vurdere spørsmålet om studentkollektiv. Hva slags suverenitet har domstolene da, hvis vi skal flytte fanger fra fengsel til studentkollektiv? Jeg synes tanken er god, men når man argumenterer i hjel Regjeringas forslag med domstolsuverenitet, må jeg si jeg reagerer på det. Samtidig går man inn for at man skal ha mer soning hjemme ved bruk av § 16 – ikke elektronisk overvåking, men man skal bru-

ke hjemmet som soningssted. Det er boligen som i stor grad er gjenstand for § 16. Hvor er prinsippene om hjemmesonering, om å gjøre hjemmet til soningssted, da? Hvor er prinsippet om domstolenes suverenitet i det øyeblikket? Jeg mener at debatten om soningskø er viktig. Det er en utfordring som vi har stått samlet om. Jeg syns den fortjener en annen tilnærming enn det som er vist.

Soningskøene har vist en utrolig motstandskraft, til tross for gjentatte forsøk på å bekjempe dette ondet. Fra de første registreringene i begynnelsen av 1980-tallet har skiftende regjeringer brukt betydelige ressurser på kønedbygging. Den siste regjering lyktes ikke overhodet med dette arbeidet. Da beveget man seg opp mot en kø på 3 000 dommer. Nå er det slik at det er etablert en rekke nye plasser. I 2006–2007 skal det etableres 316 nye plasser, noen lukkede og mange åpne. Det bidrar til at køen nå er på vei ned. Jobben er i ferd med å bli gjort. Spaden er satt i jorda. Når det gjelder ropet etter flere lukkede plasser, må jeg bare vise til hva Regjeringa er innstilt på, og som ble behandlet i Stortinget tidligere i dag, at vi nå skal gå i gang med Halden fengsel. Vi har allerede bevilget penger i inneværende år, et betydelig beløp. Det så vi ikke det fnugg av fra den forrige regjeringens side. Her har vi god samvittighet. Vi mener absolutt at vi er på rett vei. At man nå argumenterer med bekymringer i spørsmålet om framskutt løslatelse, må jeg si jeg syns er rimelig spesielt. Vi benytter de samme reglene som den forrige regjering benyttet. At man får opp volumet, skyldes først og fremst at man får flere fanger inn i norske fengsler fordi vi har fått flere plasser. Så er man plutselig imot når man har kommet i opposisjon. Vi står ved det den forrige regjering introduserte som et viktig virkemiddel for å få ned køen. Jeg mener at noe av det første vi skal gjøre når køen er borte – det har vi sagt hele tiden – er å fjerne dubleringen, særlig på Åna. Det andre vi skal gjøre, er å fjerne den framskutte løslatelsen. Jeg må nok si at det er grunn til å reagere på noen av innfallene til argumentasjonen fra opposisjonen.

Arbeidet med kønedbyggingen er godt i gang. Køen er allerede redusert med over 500 dommer siden nyttår, og var 1. juni på 1963 ubetingede dommer. Tilførsel av nye plasser og lovendring er de grep som må til. Disse grepene er viktige for å bygge ned soningskøene og bedre innholdet i soninga. Jeg har holdt fast ved det. Det går an å bygge ned denne køen, samtidig som vi styrker innholdet. Det vi gjør knyttet til utdanning, er ett eksempel. Det vi gjør for å få mer progresjon i soninga, slik at folk begynner i lære mens de er på en åpen anstalt eller i en overgangsbolig, er ualminnelig viktig. Det vi gjør med hensyn til § 16 og hjemmesonering for å gi folk en mulighet til progresjon, er samtidig tiltak som vil bidra til at man løfter innholdet i soninga. Derfor er alle disse tiltakene i samsvar med Regjeringas plan for å avvikle soningskøen, som vi fremmet i fjor, i 2006. Vi har holdt løpet, og vi ser resultatene.

Jeg mener vi kan dele inn arbeidet med å redusere soningskøen i to faser. I den første fasen, som startet i 2006, var det viktig å etablere tilstrekkelig med nye fengselsplasser, videreføre midlertidig køavviklingstiltak og ha en maksimal kapasitetsutnyttelse i fengslene. Derfor satset vi så betydelig på kriminalomsorgen i 2006 og 2007. To-

talt ble det vedtatt å etablere 248 nye fengselsplasser i 2006, herunder 150 plasser ved Bjørgvin og Bruvoll fengsler, som midlertidige køtiltak. De gjør en kjempejobb. I år er vi i ferd med å etablere 68 nye plasser, totalt 316.

Vi ser nå muligheten for å kunne oppleve å være den regjeringa som har bygd ned soningskøene, hvis disse prognosene holder seg framover, og vi klarer å holdet det samme trykket som vi har gjort.

Hvis vi kan oppnå denne målsettingen, er det viktig med en fase to i køarbeidet, der det fokuseres på tiltak som kan gi varige og fleksible løsninger på kriminalomsorgens utfordringer. Et helt sentralt tiltak i den forbindelse er byggingen av Halden fengsel, som jeg nevnte i sted.

Regjeringa vil tenke alternativt, i erkjennelsen av at fengsel ikke alltid er den beste løsningen. Det virker som det nærmest blir framstilt som en provokasjon, særlig fra Høyre og Fremskrittspartiet. 60–70 pst. av dem som sitter i norske fengsler, trenger andre typer tilbud. Den forrige regjeringa satte i gang et veldig godt tilbud med Dommerledet narkotikaprogram. Det bryter for så vidt med mye av tenkingen om kriminalomsorgen – friskt! Man skal ha honnør for det. Det gir håp. Det gir nye muligheter. Men det lå en helt annen argumentasjon og begrunnelse i det den forrige regjeringa faktisk initierte, enn det vi nå hører fra Høyre og Fremskrittspartiet. Jeg vil anbefale å kikke litt tilbake i historien og se på hva man faktisk funderte sin egen kriminalpolitikk på tidligere. Gå tilbake til den forrige kriminalomsorgsmeldinga og se på hvem som foreslo hjemmesonering med elektronisk kontroll. Høyre og Fremskrittspartiet fremmet disse forslagene. De hadde egne forslag om det. Andre partier hadde det også. Man funderte noe av kriminalpolitikken sin i en tenkning om at man måtte utvikle dette videre, gi folk mulighet til arbeid, utdanning og bedre helsetilbud, samtidig som man har en progresjon og et lyspunkt i soninga.

Jeg er ikke særlig imponert over at man fra Høyres og Fremskrittspartiets side nå gjør det man gjør. Det er på mange måter kun for å skape uro om viktige utviklingsfaktorer i kriminalomsorgen. Jeg vil invitere dere til fortsatt å bli med på den viktige dugnaden som det er å bygge ned soningskøen, samtidig som vi styrker innholdet i soninga.

Det er heller ikke riktig slik som det hevdes, at vi er i ferd med å få nye køer for samfunnsstraff. Hvor kommer det fra? I juni i fjor var køen for samfunnsstraff på 306 dommer. Det er ganske lite. Men det fikk Regjeringa til å gripe inn og bevilge ekstra ressurser til friomsorgen, noe som har resultert i at den køen i dag er på 108 dommer. Det er ikke en kø som går oppover. Det er en kø som går betydelig nedover. Når vi nå ønsker å initiere mer bruk av samfunnsstraff, er det fordi vi mener at apparatet også vil håndtere det. Vi har selvfølgelig også den bevilgningsmessige situasjonen i friomsorgen neste år i fokus, noe vi vil komme tilbake til.

Det som er fantastisk med utviklingen av samfunnsstraff, og som flere regjeringer skal ha æren for, og som heldigvis mange partier tør å stå ved når det virkelig gjelder, er at det er en straffeform som i mye større grad enn

andre reaksjonsformer har langt mindre tilbakefall enn det vi ser f.eks. for dem som blir løslatt fra fengsel. Helt naturlig. For mange av dem dreier det seg selvfølgelig om mindre alvorlige forhold, men tilbakefallet er så lite i forhold til hva vi ser ellers, at det er grunn til å stoppe opp og se samfunnsstraffen som en effektiv straffeform som bidrar til at folk kommer i arbeid, kommer seg over i et annet spor i livet og faktisk begår færre kriminelle handlinger. Det er jo fantastisk hvis man kan klare å bygge ned denne soningskøen ved å skape mer menneskelighet, mer humanitet overfor dem som skal møte en straffereaksjon, mer fornuft, mer muligheter for å komme seg over i et annet spor i livet – faktisk også mer trygghet og mindre kriminalitet. Der er ikke Regjeringa villig til å kompromisere etter eventuelle lettvinne oppslag i media, når man skal sette en så viktig straffereform ut i livet som dette faktisk er. Så jeg vil fortsatt invitere særlig Høyre og Fremskrittspartiet til å tenke seg om når det gjelder de gode tiltak som nå foreslås, og være med videre på denne viktige kampen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [21:24:20]: Det er bestandig interessant å høre på når de lærde snakker.

Når det gjelder det med økning i samfunnsstraff og køder, så mener jeg faktisk bestemt å huske at det stod i budsjettproposisjonen, men jeg går ut fra at statsråden eventuelt kan avkrefte det her og nå, så kan vi begge sjekke etterpå for sikkerhets skyld.

Det jeg egentlig skal spørre statsråden om, går på bruk av hjemmesoning. Komiteen er veldig enige i mye av det som kom fram her, men det er uenighet når det gjelder bruk av hjemmesoning. For Fremskrittspartiets del hadde man kanskje lyttet til en del av de tunge institusjonene som kom med innspill til dette, det være seg Politiets Fellesforbund, NFF eller andre aktører. Ikke minst Riksadvokaten synes jeg har en sentral rolle. Jeg viser til at Riksadvokaten er særdeles skeptisk til og motstander av å innføre en ordning med hjemmesoning og elektronisk overvåking. Da er mitt spørsmål til statsråden ganske enkelt: Hvor er det Riksadvokaten tar feil?

Statsråd Knut Storberget [21:25:15]: Når man innhenter høringsuttalelser, så skal vi lytte til dem. Men jeg er overbevist om at de fleste høringsinstanser vil se seg fornøyd med det forslaget som Regjeringen har kommet til, særlig at man begrenser hjemmesoningen for de domene som er under 4 måneder, eller hvor man har igjen 4 måneder av soningsforløpet.

Det var vel egentlig også midt i kjerneområdet da Fremskrittspartiet i 1998 foreslo følgende:

«Stortinget ber Regjeringen starte en forsøksordning med husarrest/hjemmesoning kontrollert med elektroniske apparater, som alternativ til betingede straffer.»

Det var vel like mye aktuelt i 1998 å argumentere med at dette kunne bringe hjemmet til å bli et soningssted, og for så vidt også andre prinsipielle overveininger.

Så vil jeg også peke på at det er gjort erfaringer i andre land. Dette er jo en soningsform som andre land nå prøver med hell, bl.a. Sverige og flere andre europeiske land, så vi mener her å ha godt erfaringsmateriale som de fleste høringsinstanser ved gjennomlesning også må si seg fornøyd med.

Per Rune Henriksen hadde her overtatt presidentplassen.

André Oktay Dahl (H) [21:26:28]: I Soria Moria-erklæringen understreker Regjeringen behovet for at man har effektive individuelle planer for den enkelte, og det er vi enig i er viktig. Både innenfor friomsorg og kriminalomsorg får vi imidlertid mange eksempler på at innsatte får ingen eller blanke individuelle planer. Fengselsledelsen avviser kontakt med støttegrupper utenfor murene, og det skjer liten eller ingen oppfølging av at kravene til de individuelle planene faktisk blir fulgt opp.

Hva er bakgrunnen for at regjeringspartiene – inkludert SV, som også hadde det relativt høye og mørke, fra representanten Holmås' side her – ikke støtter krav om en evaluering, og ikke minst forskningsbasert innsats for å se på effekten av opplæringen man allerede har i fengslene? For det er faktisk sånn at veldig mange har store problemer. For eksempel har de med ADHD spesielle læringsproblemer. Hvorfor er man ikke da med på å utrede og evaluere de ordninger man allerede har, for å få mer effektivt soningsinnhold, som man faktisk har lagt vekt på i Soria Moria-erklæringen også?

Statsråd Knut Storberget [21:27:29]: Regjeringa er enig med Høyre i at det er viktig nå å få evaluert flere typer reaksjoner og for så vidt prosesser i kriminalomsorgen. Når det gjelder samfunnsstraff, har vi noe evaluering. Progresjon i soning, spørsmål om effekten av utdanning vil være særlig aktuelt. Vi har valgt å henlede mye av oppmerksomheten i arbeidet med kriminalomsorgsmeldingen som kommer til neste år, nettopp i retning av dette. Vi er ikke avhengig av et vedtak i Stortinget for å kunne gjøre jobben, men vi vil nok se det noe bredere an enn det Høyre nå gjør i sitt forslag. Jeg tror det er viktig, og jeg tror også det er viktig at vi i meldingsarbeidet ser på hvordan vi eventuelt kan gjøre disse individuelle planene bedre.

Jeg har samtidig lyst til å si at det forslaget som Høyre fremmer om studentkollektiv, er forslag som vi skal ta med oss i meldingsarbeidet. Det er ikke sikkert vi vil begrense det til bare studentkollektiv, det kan være andre former også, noe som gjør det vanskelig for oss å gi positiv støtte til dette forslaget nå. Men det er gode forslag, som vi skal ta med oss.

Odd Einar Dørum (V) [21:28:46]: Først for ordens skyld: Det har aldri i Venstres tenkning, verken nå eller tidligere, vært ment at § 16 skal gjelde i egen bolig. Vi har knyttet det til annen aktivitet, og jeg har ikke tid til å utdype det her.

Jeg er klar over at departementet har definert det slik. Venstre har ikke gjort det, og jeg har heller ikke gjort det

som statsråd. Jeg kjenner mine egne tanker på dette området, og jeg kjenner mitt partis tanker. Hvis andre har gjort det, får det være opp til dem å stå for det. Men det var bare for å kvittere ut den posisjonen, slik at den skal være notert i salen.

Man gjennomfører alle disse tiltakene, og noen av dem er det veldig bred enighet om. Andre er det uenighet om – jeg skal ikke repetere det. Venstres store bekymring er at vi får brudd på den selvpålagte glattcelleregelen. Så mitt spørsmål til statsråden er hva han vil gjøre for å få ned antall brudd på denne glattcelleregelen, slik at man ikke blir sittende på glattcelle så mye over tiden – noe som vi dessverre nå har fått en økning av.

Statsråd Knut Storberget [21:29:46]: Jeg har vansker med å se § 16 anvendt på særlig andre områder enn egen bolig. Vi har § 12 for overflytting til f.eks. rusinstitusjon, osv., men § 16 er alt overveiende, slik jeg har oppfattet det, blitt brukt til nettopp å kunne ta opphold i egen bolig når man løslates etter halv tid. Nå gjør vi vilkårene enklere, og jeg erfarer at Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet støtter det. Jeg skal være åpen for at man har andre tanker i sitt hode, men praksis tror jeg er rimelig klar på det.

Når det gjelder spørsmålet om isolasjon, mener jeg at en av de beste forutsetninger for å gå i null er å bygge ned soningskøen. Der ser jeg at vi har en logistikkutfordring i den forstand at det nå er en presset situasjon innen kriminalomsorgen. Derfor har vi gjort grep nå fram mot sommeren – vi gjorde det også før påskeferien – for å prøve å unngå at vi kommer i slike situasjoner. Men der må vi ha bedre trykk, for det tallet må ned. Så vidt jeg husker, er også tallet på vei ned i forhold til sammenlignbar størrelse i fjor.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [21:31:23]: Det har vært en god debatt, en interessant debatt, med en viss bredde. Det vi diskuterer, er på en måte uenighet, og det er kanskje lur, for det er der politikken ligger. Samtidig tror jeg vi også skal ta inn over oss at selv i denne innstillingen er komiteen faktisk enig om ganske mange ting. Men det er selvfølgelig nyanser i dette, og diskusjonen rundt soningskøen er ikke noen ny debatt. Den har vært der før, og det finnes selvfølgelig mange måter å løse problemet på. Man kunne fjerne en del av lovverket, gjøre færre ting kriminelle, man kunne gå inn på en amnestiordning og gjøre lovendringer der. Det er mange muligheter, men her har altså statsråden og Regjeringen gjort en drøfting av sine veier, og det er på en måte greit.

Jeg har tidligere sagt at justisministeren er de kriminelle beste venn, og det vil jeg herifra bekrefte at jeg fortsatt mener. I så måte vil jeg si at hovedkonkurrenten til justisministeren er en rollefigur som opptrer i desember, vanligvis den 24., når han sprer rundt seg med gavene sine – på samme måte som jeg synes statsråden her gjør. Det statsråden og Regjeringen samtidig gjør med dette, er at de trækker på alle ofrene for kriminalitet i dette landet,

gjennom kun å legge til rette for de kriminelle – på bekostning av ofrene.

Man kan godt si at det gir en større grad av rehabilitering og normalitet å slippe dem ut igjen. Men det er en årsak til at folk faktisk blir domfelt i dette landet. Hver gang man reduserer konsekvensene for dem som sitter inne, gjør man noe med dem som er ofre for kriminalitet.

Så har vi hørt statsråden og andre si at den framskutte prøveløslatelsen ikke utgjør noe særlig. Det er mulig at 150 år ikke er noe særlig for denne regjeringen. Den viser på nytt et storsinn for de kriminelle som etter mitt skjønn kun er med og trækker på dem som er ofre for kriminaliteten. Men så lenge det er en villet politikk, tydeliggjør den i hvert fall forskjellene på posisjon og opposisjon, og det er kanskje bra i mange sammenhenger.

Så til det som går på hjemmesoning. Ja, jeg registrerer at Fremskrittspartiet i 1998 hadde et forslag om bl.a. husarrest. Det er også et faktum at Fremskrittspartiet pr. i dag ikke står i det samme sporet som en gjorde da. Da kan selvfølgelig noen beskyldte oss for å ha skiftet politikk – og det har vi kanskje gjort – men pr. i dag ønsker vi ikke et regime hvor man bruker hjemmet til et sted å gjøre opp for seg for kriminalitet man faktisk er dømt for. Hjemmet er for oss noe annet i denne settingen enn at det skal brukes til soning. Det vil også være med på, slik jeg ser det i alle fall, å nedgradere alvorlighetsgraden av kriminalitet, noe som vil være ille. Jeg tror at løsningen ligger i å ha en bredde i tiltakene. Det har vi diskutert før, og det gjør vi gjerne igjen. Det er jo grunnen til at vi har § 12, samfunnsstraff, promilleprogram og dommerledede narkotikaprogram.

Vi har en stor bredde i tiltakene, og det er vi nødt til å ha for å håndtere ulikhetene hos dem som skal igjennom en straffegjennomføring. Men samtidig må det ikke være tvil om at det aller viktigste er at vi har nok lukkede plasser, når vi har personer som vi vet med fordel skulle hatt en lukket plass, og de sendes ut for å frigjøre kapasitet. Beklager, da er vi ut å kjøre.

For meg er det en raritet at høyrisikoavdelingen på Ringerike står ubenyttet. Hvis det er sånn med dem vi kjenner til som er dømt i dette landet, at ingen av dem er så farlige at de trenger å sitte der, ja, da blir jeg overrasket. Jeg fikk i alle fall tilbakemelding i forrige uke om at avdelingen er ubenyttet. Så kan muligens statsråden avkrefte eller bekrefte om det er tilfellet, hvis han vil. Min opplysning er i alle fall at det ikke er noen der pr. i dag.

På nytt vil jeg si at vi selvfølgelig skal støtte statsråden og Regjeringen og flertallet her i forhold til det vi har diskutert tidligere i dag når det gjelder forsering og utbygging av fengselet i Halden. Det tror vi er en nødvendighet. Jeg er også skuffet i forhold til at man har, som representanten Dørum var inne på, flyttet og distansert seg veldig i forhold til Indre Salten. Jeg så det var kommet opp et nytt tema nå om at det var dårlig grunn der som gjorde dette vanskelig. Det synes jeg er rart, for det er bygd videregående skole, det er bygd verkstedanlegg, det er bygd en masse bedrifter der oppe, og jeg har ikke oppfattet at det har vært et problem. Men det er det altså nå.

Jeg oppfatter vel kanskje heller at statsråden er på leiting etter spaden sin, noe han etterlyste hos tidligere justisminister Dørum. Men det er kanskje sånn at statsråden trenger en ny spade for å sette den i jorda der oppe og gjøre det han faktisk sa han skulle gjøre, under en tidligere valgkamp.

Så må jeg få lov til å gjøre oppmerksom på at når det kommer til avstemningen, skal Fremskrittspartiet også stemme imot nye § 16 andre ledd. Hvis vi ikke gjør det, vil det være inkonsekvent i forhold til det vi har skrevet i merknadene våre. Så jeg vil bare presisere at vi stemmer imot dette.

Helt til slutt: Det var også interessant å høre på representanten Holmås. Jeg registrerer at SV også har kompetanse og meninger når det gjelder kriminalpolitikken, og jeg registrerer at en av Norges mest kjente kriminelle konsekvent stemmer SV fordi han synes at de har den beste justispolitikken. Til ettertanke!

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [21:36:27] (komiteens leder): Jeg må si at opposisjonens angrep på vår handlings- og gjennomføringsevne når det gjelder å fjerne soningskøen og styrke innholdet i kriminalomsorgen, framstår som uten troverdighet. Vi gjennomfører nå et løft som den forrige regjeringen – heller ikke med støtte av Fremskrittspartiet – var i nærheten av å få til.

Som flere har vært inne på: Vi er i ferd med å få på plass 316 nye plasser, vi har nettopp – for et par timer siden – vedtatt forsert utbygging av Halden fengsel, vi har fått på plass et utdanningstilbud i alle fengsler i løpet av 2007, vi har økt midlene til helse og kultur, og vi har styrket friomsorgen – et løft som ikke har vært gjennomført før. Og er det noe som styrker folks rettsoppfatning, er det at man skaper resultater når det gjelder kriminalitetsbekjempelse, når det gjelder å styrke innholdet i soningen, og ikke minst når det gjelder å fjerne soningskøene. Er det noe som har svekket folks rettsoppfatning, er det de lange, lange soningskøene som vi har hatt her i landet, og som forrige regjering ikke har vist vilje til å ta tak i.

Jeg registrerer at Høyre kritiserer oss for å ha økt bruken av framskutt prøveløslatelse, en ordning som altså ble innført av den forrige regjeringen fordi de ikke maktet å gjennomføre det løftet som nåværende regjering nå er i ferd med å gjøre, nemlig å fjerne soningskøene. Jeg kan forsikre Høyre om at den dagen vi har fjernet soningskøene, ja da fjerner vi også ordningen med framskutt prøveløslatelse. Altså: Høyre har null troverdighet med sitt angrep på vår kriminalomsorgspolitikken.

Så vil jeg våge den påstand at vi vil få et farligere samfunn med Fremskrittspartiets politikk. Jeg registrerte at representanten Horne f.eks. argumenterte mot overføring fra lukkede til åpne plasser. Hva slags samfunn får vi hvis vi har en kriminalomsorg der vi ikke har progresjon i soningen? Vi vil få et veldig, veldig farlig samfunn, fordi vi vil få på gata en mengde lovbrøtere som ikke er forberedt

på å møte samfunnet, som ikke har fått trening i å møte samfunnet, som ikke har arbeidstrening, som ikke har botrening. Det vil være et farlig samfunn.

Jeg må si til representanten Jan Arild Ellingsen at det å gjennomføre en straff som virker, er ikke å nedvurdere alvorligheten av kriminalitet. Det er det motsatte: Det er å ta kriminaliteten på alvor.

Og også i forhold til friomsorg, som Fremskrittspartiet argumenterer mot: Vi vet at antall tilbakefall er langt lavere når det gjelder folk som har sonet i friomsorgen, enn folk som har vært inne til ordinær soning. Derfor er det noe vi fortsatt vil satse tungt på.

Vi er opptatt av en politikk som virker. Vår politikk virker. Høyres og Fremskrittspartiets politikk virket ikke i forrige periode, og den virker fortsatt mot sin hensikt.

Elisabeth Aspaker (H) [21:40:05]: Det er sent på kvelden, og jeg hører at folk som har ordet, hever stemmen. Jeg vet ikke om det er i mangel av gode nok argumenter. Det er gjerne i sånne sammenhenger det skjer.

Det skulle bare mangle at ikke statsråden skulle stå her oppe og forsvare sine egne forslag. Men jeg har til gode å møte noen – og jeg har spurt mange – som synes at hjemmesoning er en god idé. Jeg har heller ikke fått noen god forklaring her i dag fra statsråden på hvorfor ikke domstolene i så fall skulle ta stilling til om hjemmesoning kan benyttes når det er snakk om at straffen skal kunne gjennomføres fullt og helt som hjemmesoning, men at det plutselig nå skal overlates til kriminalomsorgen å bestemme.

Jeg har heller ikke hørt statsråden svare på den forskjellsbehandling hjemmesoning kommer til å lede til, når den faktisk forutsetter at den som skal sone, har et hjem å sone i. Det er ganske mange i dette landet som sitter i fengsel, som ikke er i en situasjon hvor de har et hjem den dagen de kommer ut fra soning. Jeg forstår ikke at det er en rød-grønn regjering som skal legge opp til et sånt prosjekt basert på så forskjellsbeholdende forutsetninger.

Representanten Heikki Holmås gjorde det til et poeng at han ikke er medlem av justiskomiteen, og kunne ikke se sammenhengen mellom på den ene siden å gå imot hjemmesoning og på den andre siden å foreslå et studentkollektiv for domfelte i passende alder. Jeg tror faktisk at det er bred enighet i justiskomiteen og i Stortinget om at de yngste lovbrøterne og førstegangskriminelle skal behandles på en annen måte enn de durkdrevne lovbrøterne og de som har virkelig alvorlig kriminalitet på sitt rulleblad. Når vi foreslår dette kollektivet, er det et ledd i arbeidet med å få en større meny med flere og ulike tiltak som skal kunne tilpasses bl.a. de yngste lovbrøterne, for at vi skal kunne gi dem et tilbud som forhåpentligvis skal bidra til at vi rehabiliterer dem ut av det lovløse livet og tilbake på sporet.

Så har jeg også lyst til å utfordre statsråden på varetektssituasjonen, som er svært vanskelig. Politiet sier til stadighet at de står i valget mellom å sprengte alle budsjetter og å finne en varetektsplass. Vi snakker om lukkede plasser. Jeg ser ikke at denne saken har noen løsning på det overhodet. Så det etterlyser jeg.

Representanten Bjørnflaten begikk en feil i sin konklusjon når hun påstod at vi tidligere i dag hadde «forisert ut-

byggingen av Halden fengsel». Faktum er at fengslet nå kommer til å stå ferdig et halvt år senere enn forutsetningen var.

Og til sist vil jeg bare utfordre statsråden igjen til å svare når det gjelder episoden på Ila sist: Medfører det riktighet at helsetjenesten i norske fengsler deler ut sprøyter til de ansatte? – Til de innsatte, unnskyld!

Hans Olav Syversen (KrF) [21:43:18]: Det kunne være fristende å be statsråden svare på begge de to henvisningene!

Ut fra debatten har jeg lyst til å presisere noe knyttet til straffegjennomføringsloven § 16, altså den som åpner for at kriminalomsorgen kan overføre innsatte til fortsatt straffegjennomføring utenfor fengsel, kontra Regjeringens forslag om straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Det framheves nærmest at er man for § 16, om straffegjennomføring utenfor fengsel, bør man også være for straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

Fra Kristelig Folkepartis side vil jeg da bare peke på at når det gjelder § 16, altså straffegjennomføring utenfor fengsel, er det en rekke kriterier knyttet til det i loven: Overføringen skal være «nødvendig» – det endrer vi litt på nå – og «hensiktsmessig» for å fremme en fortsatt «særlig» positiv utvikling med sikte på å motvirke ny kriminalitet. Det er et krav at innsatte har en særlig positiv utvikling under gjennomføringen. Det kreves at vedkommende i handling har omstilt seg for å gjøre noe med sin livssituasjon ved å delta i et program eller andre tiltak som spesielt er rettet mot at vedkommende kan endre atferd og livsførsel med sikte på et lovlydig liv.

Når det så kommer til straffegjennomføring med elektronisk kontroll, er forslaget her at den kan erstatte hele fengselsstraffen, forutsatt at dommen er på et lavt nivå. Jeg merker meg også at i forslaget som Justisdepartementet hadde i høringen, gikk man så langt som til å antyde at det skulle være aktuelt å bruke dette som varetektssurrogat. Det er ikke fremmet i proposisjonen, men det sier meg at også Regjeringen vel ser at det er visse prinsipielle vurderinger knyttet til dette med hjemmesoning som kanskje ikke fullt ut ble reflektert i de innlegg som har vært tidligere i dag.

André Oktay Dahl (H) [21:46:00]: Når jeg hører komitelederen, tror jeg kanskje det er greit for både den ene og den andre at det snart er ferie. Jeg følte nesten at væromslaget var i emning, for å si det forsiktig. Den ferien kan jo gi både den ene og den andre mulighet til å grunne litt over representanten Sandes faktisk viktige ord for å forebygge at noen havner utenfor og har større risiko for å bli den framtidige justiskomiteens ansvarsområde etter hvert. Det er viktig at vi

- satser på psykiatri og rehabilitering, ikke kutter, man legger frem de planene som skulle vært fremlagt i fjor høst
- satser på barnevernet, ikke viderefører den krisen i barnevernet vi i dag ser
- skaffer oss kunnskap om skolen, slik at vi kan ha kunnskap i skolen, så folk ikke faller utenfor. En av fem kan ikke lese og skrive skikkelig, og det er stor sannsynlig-

het for å falle utenfor når en ikke behersker det aller nødvendigste, en ser seg nødt til faktisk å begå kriminelle handlinger for å ha en noenlunde status

Jeg tror det er tre punkter som kan følge opp representantens viktige ord. Jeg anbefaler komitelederen å ta dem som en liten sommerhilsen og grunne litt på dem, og tenke på hvordan man kan bidra til å gjøre noe med de problemene i forhold til de fremtidige mulige kriminelle, som står i fare for å bli det på grunn av manglende satsing på de tre områdene som f.eks. representanten Sande var svært opptatt av.

Odd Einar Dørum (V) [21:47:31]: La det nå bli slått fast at går soningskøen ned, er det positivt. Og la nå ingen i sin iver etter å skape politiske motsetninger nærmest framstille det som at for den forrige regjeringen skjedde det nesten ingenting. Det blir nesten som at Jesus kom til jorden, da den nye kom. Det ble framskaffet over 400 soningsplasser. Soningskøen sank, og så steg den brått, og den steg brått som følge av at et samlet storting ønsket å være tøffere mot bakmenn i narkotikasaker, fylle opp fengsel og være tøffere med varetekt. At den så synker igjen, er positivt. Det er jo ingen som kan være noe imot det. Men den forrige regjering hadde altså den strategien at man skulle ha et fengsel både i Halden og i Salten, fordi man følte at man trengte flere lukkede plasser.

Det står ikke i motstrid til en fleksibel, human politikk som vi har skissert knyttet til samfunnsstraff, snu unge mennesker tidlig osv. Jeg vil gjenta at når jeg tenker på § 16, er det nettopp avslutning på soningen for å komme inn i en strukturert sammenheng, som ikke er en institusjon, men det kunne jo f.eks. være en arbeidsplass. Vi diskuterte bl.a. noe vi kalte grønn soning, altså vi lette etter virksomheter som kunne virke strukturerende og befordrende på mange måter, men vi rakk aldri å utvikle det. Så når noen mener at det er bolig, må man gjerne mene det for meg. Det mener ikke jeg, det mener ikke Venstre.

Så til den situasjonen vi er i. Jeg mener at når det er en presset varetektssituasjon – og det kjenner vi veldig godt til – og det blir brudd på dette med glattceller, er det selvfølgelig fordi det er for få lukkede plasser til disposisjon. Noe av det er det nok riktig, som statsråden sier, dreier seg om logistikk – jeg godtar det. Jeg tror at det er noe man kan hente noe på. Men det er ikke bare det, for politiet blir effektivt på mange områder, det ser vi av statistikken. Vi vet at vi alle er enige om at man skal gå etter nye former for kriminalitet. Disse nye formene for kriminalitet fyller ofte opp i varetekt, f.eks. oppgjør mot gjenggrupper i Oslo, strenge dommer, bakmenn i narkotikasaker. Det er bare å telle antall fengselsplasser dette belegger, så vet vi at det presser varetekt. Det er i den sammenheng – ikke istedenfor, men i tillegg til alt det utmerkede som ligger i å tenke individuelt, positivt, samfunnsstraff, klok bruk av § 16 osv. – at Venstre har tatt til orde for at vi trenger flere lukkede plasser. Det er derfor vi også har mast, for å bruke det ordet, omkring Salten-fengslet. Så jeg tror ikke man kommer unna det, og det er ikke fordi man ikke skal gjøre alle de andre kloke tingene, men fordi man ikke kan gjøre det uten.

Så har det skjedd en viss glideflukt. I en tidligere spørretime var statsråden enig med meg i at det å fjerne tidløgslatelsen var å fjerne køen. Nå er det definert slik at det skjer etter at køen er borte. Og da får man en lettere situasjon, men det er en definisjonsendring. Men det endrer ikke at vi har et behov for å unngå at man ikke kan oppfylle kravet om varetekt, og det endrer ikke at man har et behov for å unngå at man bryter glattcelleforbudet man har lagt seg på. Et svar på det er flere lukkede plasser før Halden-fengslet er ferdig i 2010. Det er Venstres mening – det har vært det før, og det er det fortsatt her i dag.

Statsråd Knut Storberget [21:50:46]: Det ser heldigvis ut til at det går opp for opposisjonen hva man er i ferd med å stemme for når det gjelder § 16. Det er ikke opphold på arbeidsplasser – det må vi vel være enige om. Når det gjelder opphold utenfor fengslet, er det først og fremst bolig vi snakker om. Der syntes jeg representanten Syversen faktisk argumenterte renhårig – det var snakk om hva slags kriterier som ligger til grunn for det. Det er en fair debatt. Men når man nå går inn for å utvide virkeområdet for § 16, som reelt sett og i alt overveiende grad er hjemmesoning, henger det lite sammen med de øvrige argumenter.

Så til representanten Ellingsen, som var bekymret for ofrene. Dette er jo blitt et gjentatt argument fra Fremskrittspartiet: Hver gang man gjør noe som er annerledes i kriminalomsorgen, krenker en ofrene. Men det er i realiteten ikke å ta ofrene på alvor å være så automatisk i forhold til ofrenes oppfatning av kriminalitet og reaksjon på kriminalitet. Hva er det ofrene ber om? Jo, de ber om rask reaksjon, først skal det oppklares, men så skal folk inn til soning og ikke gå ute i samfunnet. Så ofrene ber jo nettopp om at vi blir kvitt denne soningskøen. Det andre som ofrene er veldig opptatt av, er sjølsagt at den reaksjonen som settes i verk, virker, slik at det ikke blir nye ofre. Det er det primære, det er jo det vi hører. Så denne stadige gjentakelsen av at alle endringer i kriminalomsorgen er en krenkelse av offeret, har Regjeringa ikke tro på. Vi tror rett og slett at ofre for kriminalitet er veldig bevisste i forhold til det å avvikle soningskøen og det å kunne reagere på en måte som bidrar til å redusere kriminaliteten.

Så må jeg også komme med noen kommentarer til representanten Aspaker, som er bekymret for forskjellsbehandling av dem som har bolig, og dem som ikke har bolig. Som representanten Holmås var inne på, gjør vi nå gode grep for å sikre folk bolig. Det gjør vi også i kriminalomsorgsregi, og det blir viktig.

Men hvis man skulle argumentert slik som Aspaker gjør i forhold til forskjellsbehandling, hadde det ikke vært mye forslag når det gjelder kriminalomsorgen. Da kunne vi ikke hatt narkotikaprogram med domstolskontroll, som Høyre initierte i forrige periode. Det virker bare i Oslo og Bergen. Det er en veldig forskjellsbehandling at de fra Elverum ikke kan få ta del i det, for å si det slik.

Hvis det skulle være slik, kunne vi antakelig heller ikke vedta å etablere noe studentkollektiv, som Høyre foreslår nå. For hva med dem som ikke har studieplass,

dem som ikke studerer? Hva slags forskjellsbehandling er det? Noen sosiale ytelser skal med, man skal få lov å bo i kollektiv. Så jeg vil fortsatt oppfordre særlig Høyre og Fremskrittspartiet til å gå noe dypere inn i dette og se på hva realiteten faktisk er, istedenfor å lage en skinndebatt om hva man kan samles om her, sett i relasjon til spørsmålet om hva som virker.

Når det gjelder varetektsplasser, mener jeg at det å avvikle køen er helt avgjørende. Det man gjør i Halden med å etablere flere plasser, er det som også vil gjøre sitt til at når vi har avvirket soningskøen, skal vi heller ikke ha brudd på 24-timersregelen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 732)

S a k n r . 5

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endring i lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass (endring av gebyr for pass til barn) (Innst. O. nr. 83 (2006-2007), jf. Ot.prp. nr. 65 (2006-2007))

Anne Marit Bjørnflaten (A) [21:54:37] (komiteens leder og ordfører for saken): Jeg er glad for at et samlet odelsting og lagting trolig vil støtte Regjeringens forslag om å redusere gebyrene for pass til barn.

I dag koster det 420 kr for et pass for barn under 16 år. Er barnet under fem år, har passet gyldighetstid på to år. For barn fra fem til ti år har passet en gyldighetstid på tre år, og pass til barn mellom 10 og 16 år har en gyldighetstid på fem år.

Både det høye gebyret og ikke minst kravene til gyldighet fører til at utgiftene til pass kan bli en økonomisk merbelastning for enkelte barnefamilier, og konsekvensen kan bli at noen får reduserte muligheter til å reise til utlandet.

Det var Bondevik II-regjeringen som i sin tid innførte de høye økningene når det bl.a. gjelder passgebyr. Reduksjon i passgebyr for barn er et av mange viktige tiltak i Regjeringens arbeid for å avskaffe fattigdommen i Norge. Gebyret for pass til barn vil med dette vedtaket reduseres til 270 kr, altså en reduksjon på 150 kr. Endringen er også et ledd i tilpasningen til Regjeringens arbeid for at gebyrene ikke skal være høyere enn statens produksjonskostnader for den aktuelle tjenesten.

Regjeringens forslag innebar at lovendringen skulle tre i kraft fra 29. juni i år. Jeg er glad for at Arbeiderpartiet og SV i komiteen har fått støtte for at endringen skal tre i kraft fra 15. juni. For oss var det viktig at reduksjonen i passgebyr kunne komme så tidlig som mulig, før den store ferieutfarten startet, slik at endringen kan komme flest mulig barnefamilier til gode. Derfor er komiteens tilråding at endringen tre i kraft fra 15. juni.

Solveig Horne (FrP) [21:56:31]: Dette er en fin sommergave til småbarnsfamiliene, så Fremskrittspartiet er veldig glad for at Regjeringen fremmer dette forslaget nå i dag.

Men et pass er et dokument som norske borgere har krav på, og for Fremskrittspartiet har det vært viktig at et pass skal være til selvkost. Derfor vil jeg bare kort si, og oppfordre Regjeringen til, at når vi får budsjettframlegget for 2008, må det komme forslag til redusert pris også når det gjelder pass til voksne, slik at vi får pass her i Norge til selvkost.

Statsråd Knut Storberget [21:57:23]: Jeg skal bare kort svare på den utfordringen som kom til Regjeringa med hensyn til øvrige gebyrer.

Jeg skal ikke forskuttere framtidige budsjettbehandlinger, men det er jo ingen tvil om at Regjeringa har satt mye inn på å gjøre disse grepene når det gjelder gebyrer, og komme ned på selvkost – og at man faktisk også leverer i henhold til dette. Jeg syns det forslaget som nå etter alle solemerker blir vedtatt, er et veldig godt eksempel på det, at man starter i det små, bokstavelig talt, og at man ser på den jobben som ligger bak, for å beregne de faktiske kostnadene her.

Jeg ber også Odelstinget om å legge merke til at dette er en oppfølging av mye av den tanken som ble servert i budsjettet for inneværende år, hvor vi satte ned gebyrene til utleggsforretninger betydelig, som er et godt fattigdomstiltak også, og som hadde et høyt proveny med mange millioner kroner. Nå tar vi neste steg, og jeg skal i hvert fall love representanten Horne og hennes kollegaer fra Fremskrittspartiet at dette er noe Regjeringa kommer til å jobbe videre med.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 735)

S a k n r . 6

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om lov om endringer i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) (Innst. O. nr. 90 (2006-2007), jf. Ot.prp. nr. 63 (2006-2007))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 735)

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n tok her igjen over presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering, sa

presidenten: Odelstinget skal då votere i sakene nr. 1–6.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde rådd Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 101 om egedomsregistrering o.a.

I

I lov 17. juni 2005 nr. 101 om egedomsregistrering blir gjort følgjande endringar:

Tittelen til lova skal lyde:

Lov om egedomsregistrering (*matrikkellova*)

§ 3 bokstav h skal lyde:

h) *oppmålingsforretning*: den *oppgåva* som går ut på å klarleggje og beskrive grenser og rettar til fast egedom, og gi nødvendig dokumentasjon *for matrikkelføring*, jf. § 33,

Bokstav i og j blir oppheva.

Noverande bokstav k til n blir bokstav i til l.

Overskrifta til kapittel 2 skal lyde:

Kapittel 2 Matrikkelen og innhaldet i den *o.a.*

Ny § 5 a skal lyde:

§ 5 a Matrikkelstyresmaktene

Staten ved sentral matrikkelstyresmakt skal syte for ordning, drift og forvaltning av matrikkelen.

Kommunen er lokal matrikkelstyresmakt, og har under dette ansvaret for å utføre oppmålingsforretningar og føre matrikkelen i kommunen. Kommunen kan etter avtale overlata til andre å utføre oppmålingsforretningar på sine vegner. Kommunen kan etter avtale overlata til annan kommune etter reglane i kommunelova kapittel 5, eller til sentral matrikkelstyresmakt, å føre matrikkelen på sine vegner.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om matrikkelstyresmaktene, under dette om organ som kan utføre matrikkelføringsoppgåver.

Overskrifta til kapittel 3 skal lyde:

Kapittel 3 *Vilkår for matrikulering og andre føringar som gjeld matrikkeleiningar*

Overskrifta til kapittel 4, som ført opp før § 8, blir oppheva.

§ 6 skal lyde:

§ 6 Krav om oppmålingsforretning før matrikkelføring

Oppmålingsforretning skal haldast før følgjande kan forast inn i matrikkelen:

- a) ny grunneigedom, ny anleggseigedom, ny festegrund eller nytt jordsameige,
- b) umatrikulert grunneigedom eller umatrikulert festegrund,
- c) registrering av uregistrert jordsameige eller endring i registrert sameigefordeling,
- d) opplysningar om arealoverføring, grensejustering og klarlegging av eksisterande grense, eller
- e) eigarseksjon som omfattar uteareal, eller nytt eller endra uteareal til eksisterande eigarseksjon.

Når det ligg føre særlege grunnar, kan kommunen etter søknad frå den som har rekvirert forretninga, føre ny

matrikkeleining inn i matrikkelen utan at oppmålingsforretninga er fullført.

Oppmålingsforretning er ikkje nødvendig for å matrikkelføre samanslåing etter § 18, referanse til avtale om eksisterande grense etter § 19, eller fastsetjing av samla fast eigedom etter § 20.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om matrikkelføring av ny matrikkeleining utan at oppmålingsforretninga er fullført.

§ 7 femte ledd blir oppheva. Noverande sjetta ledd blir femte ledd.

§ 8 skal lyde:

§ 8 Krav om matrikkelføring

Saman med krav om matrikkelføring, skal det leggjast ved dokumentasjon som er nødvendig for føring av matrikkelen og grunnboka. *Når det er rekvirert oppmålingsforretning etter § 35, skal det ikkje setjast fram særskilt krav om matrikkelføring.*

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om innhaldet i og utforminga av krav om matrikkelføring.

§ 9 tredje og nytt fjerde ledd skal lyde:

Matrikulering av nytt jordsameige kan krevjast av dei som har grunnboksheimel som eigarar av grunneigedommane som skipar sameiget, saman med den som har grunnboksheimel som eigar av grunneigdommen som den nye eininga blir delt frå eller oppretta på.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om kven som kan krevje matrikkelføring, og om slike krav.

I § 10 tredje og fjerde ledd skal uttrykket «Kommunen skal etter søknad opprette ny matrikkeleining» endrast til «Ny matrikkeleining kan opprettast».

§ 10 femte ledd blir oppheva. Noverande sjetta og sjuande ledd blir femte og sjetta ledd.

Overskrifta til § 12 skal lyde:

§ 12 Særskilt om matrikkelføring av festegrunn

§ 12 nytt fjerde ledd skal lyde:

Oppmålingsforretning som endrar grensene for feste-rett, kan berre matrikkelførast når det ligg føre samtykke frå festaren.

I § 15 andre ledd skal tilvisingane til «§ 9» endrast til «§ 9 første ledd».

§ 17 skal lyde:

§ 17 Klarlegging av eksisterande grense

Følgjande kan krevje klarlegging av eksisterande grenser utført som særskilt forretning:

- a) nokon som har grunnboksheimel som eigar eller festar til den aktuelle matrikkeleininga, eller
- b) staten, fylkeskommune eller kommune.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om klarlegging av eksisterande grense, under dette frita frå krav om oppmålingsforretning.

§ 18 skal lyde:

§ 18 Samanslåing av eksisterande matrikkeleiningar

Matrikkeleiningar som ligg i same kommune og har same heimelshavar, kan slåast saman. Festeeiningar kan slåast saman dersom dei ligg til eller er utskilt frå same grunneigedom, og festekontraktane har same innhald og gjeld mellom same partar. *Samanslåing kan ikkje skje i strid med føresegner gitt i eller i medhald av anna lovgiving.*

Samanslåing kan krevjast av den som har grunnboksheimel som eigar til vedkommande matrikkeleiningar.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om samanslåing, *under dette innskrenke og utvide høvet til samanslåing.*

§ 19 skal lyde:

§ 19 Avtale om eksisterande grense

Kommunen kan ta inn i matrikkelen referansar til avtaler om eksisterande grense som ikkje tidlegare er fastlagt i oppmålingsforretning eller i tilsvarende forretning etter anna eller tidlegare lovgiving.

Slik avtale kan berre tinglysast dersom avtala har referanse i matrikkelen.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om avtaler om eksisterande grense som *kan* få referanse i matrikkelen, *under dette innskrenke og utvide kva for avtaler som kan få slik referanse.*

§ 20 fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om fastsetjing av samla fast eigedom, *under dette innskrenke og utvide høvet til å fastsetje samla fast eigedom.*

Overskrifta til kapittel 4 blir sett inn før § 21 og skal lyde:

Kapittel 4 Adresser til eigedommar og bygningar

§ 21 andre ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om utforming, tildeling, endring og skilting av offisiell adresse, og om kommunen sitt høve til å fastsetje utfyllande lokale forskrifter.

§ 22 første og andre ledd blir oppheva. Noverande tredje til sjetta ledd blir første til fjerde ledd. I andre ledd andre punktum blir tilvisingane til «tredje ledd» endra til «første ledd».

§ 22 noverande sjuande ledd blir oppheva. Noverande åttande til tiande ledd blir femte til sjuande ledd.

§ 24 skal lyde:

§ 24 Tinglysing og utferding av matrikkelbrev

Så snart oppretting av ny matrikkeleining, *samanslåing, endring av eigarseksjon eller arealoverføring* er ført i matrikkelen, skal kommunen sende melding om dette til tinglysing.

Det skal gå fram av meldinga som blir brukt for å registrere matrikkeleininga i *grunnboka*, om eininga er grunn-eigedom, anleggseigedom, eigarseksjon, jordsameige eller festegrund.

Så snart kommunen har fått melding om at tinglysing er utført som føreset, skal kommunen fullføre matrikkelføringa, og stadfeste dette ved å utferde matrikkelbrev. *Tidspunktet for endeleg oppretting, samanslåing, endring eller arealoverføring, skal reknast samstundes med tinglysinga.* Kommunen skal sende matrikkelbrevet til den som har rekvirert oppmålingsforretninga. Er grense mot tilgrensande matrikkeleiningar merkt eller målt inn på nytt, skal kommunen sende *relevant matrikkelbrev* til eigarar og eventuelle festarar av desse *eininingane*. I oversendinga skal det opplysast om høve til klage og klagefristar.

I sak som gjeld grunn til offentleg veg eller jernbane, skal tinglysing skje berre når det er kravd særskilt. Stat, fylkeskommune og kommune kan i sak som gjeld arealoverføring eller oppretting av ny matrikkeleining, stadfeste eigedomsretten ved eigenfråsegn for grunn som skal brukast til offentleg veg eller jernbane. For bortfall av pant i areal som inngår i grunn til offentleg veg eller jernbane gjeld reglane i pantelova § 1-11 fjerde ledd.

I sak som gjeld matrikulering av umatrikulert grunneigedom eller umatrikulert festegrund etter § 13, eller registrering av jordsameige etter § 14, skal tinglysing berre skje når det er kravd særskilt.

For tinglysing i samband med matrikkelføring av sak for jordskifteretten gjeld føresegnene i jordskiftelova.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om melding til tinglysing og utferding av matrikkelbrev, og kan under dette fastsetje rutinar som sikrar samsvar mellom matrikkelen og grunnboka.

§ 25 fjerde ledd skal lyde:

Pålegg frå kommunen som gjeld bruk av grunn og bygningar, skal først i matrikkelen straks pålegget er vedteke, endra eller oppheva.

§ 25 sjettemte ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om rapportering og føring av opplysningar om bygningar, adresser, eigarseksjonar og andre opplysningar kommunen skal føre i matrikkelen, og om kommunen sitt høve til å fastsetje utfyllande lokale forskrifter.

§ 26 femte ledd skal lyde:

Denne paragrafen går framom personopplysningslova § 27 om retting av mangelfulle personopplysningar.

§ 26 sjettemte ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om rettingar, endringar og tilføyningar til matrikkelen, og om sletting av matrikkeleining, under dette om underretting og når underretting kan sløyfast.

§ 29 andre ledd blir oppheva. Noverande tredje og fjerde ledd blir andre og tredje ledd.

§ 32 første ledd skal lyde:

Kommunen kan ta gebyr for oppmålingsforretning, matrikkelføring, utferding av matrikkelbrev og anna arbeid etter lova her *etter regulativ fastsett av kommunestyret sjølv*. Gebyra kan i sum ikkje vere høgare enn *nødvendige kostnader kommunen har med slikt arbeid*. For matrikulering av eigarseksjon kan det ikkje takast andre gebyr enn det som er fastsett i eigarseksjonslova § 7 femte ledd.

Overskrifta til kapittel 7 skal lyde:

Kapittel 7 Oppmålingsforretning

§ 33 skal lyde:

§ 33 Oppmålingsforretning

Oppmålingsforretning går ut på å klarleggje og beskrive grenser og rettar i tråd med partane sine påstandar og framlagde dokument, og elles bringe fram opplysningar og dokumentasjon som er nødvendig for matrikkelføring og eventuelt tinglysing. Den som utfører oppmålingsforretninga, skal ta vare på alle partar sine interesser og utføre forretninga i samsvar med god landmålar-skikk.

Oppstår det under forretninga tvil eller tvist om ei eksisterande grense og det ikkje blir oppnådd semje, skal dette markerast i kravet om matrikkelføring.

I forretning som gjeld oppretting av ny matrikkeleining eller arealoverføring, skal dei nye grensene merkjast i marka i samsvar med kommunalt løyve etter plan- og bygningslova. *Den som utfører forretninga kan samtykkje i mindre avvik, for å kunne få ei gagnleg grense ut frå tilhøva i terrenget.*

Partane og den som utfører forretninga, har tilgang til privat og offentleg eigedom i samsvar med § 41.

Oppmålingsforretning over areal som inngår i sak for jordskifteretten, blir utført av jordskifteretten etter reglane i jordskiftelova med mindre jordskifteretten bestemmer noko anna.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om varsling og proklama, og om utføring og dokumentasjon av oppmålingsforretning.

§ 35 skal lyde:

§ 35 Rekvisisjon og fullføring av oppmålingsforretning

Rekvisisjon av oppmålingsforretning skal setjast fram overfor den kommunen som skal matrikkelføre forretninga. Kommunen skal gjennomføre og matrikkelføre forretninga utan unødig opphald. Kommunen og rekvirenten kan avtale lengre frist, men ikkje lengre enn to år.

Kommunen kan avvise rekvisisjon om klarlegging av eksisterande grense etter § 17 første ledd bokstav a, dersom det tidlegare er halde oppmålingsforretning, eller tilsvarende forretning etter anna eller tidlegare lovgiving, over vedkommande grense.

Fylkesmannen kan fatte vedtak om fullføring og matrikkelføring av oppmålingsforretning som ikkje er full-

ført eller matrikkelført innan oppgitt frist, for kommunen si rekning.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om rekvisisjon og fullføring av oppmålingsforretning, under dette om tidsfristar og avvising av rekvisisjon, og om utføring av oppmålingsforretning og matrikkelføring etter vedtak av fylkesmannen.

§§ 36 til 38 blir oppheva.

Overskrift til § 39 skal lyde:

§ 39 *Geodetisk grunnlag*

§ 39 nytt andre ledd skal lyde:

Kommunen skal bestemme ytterlegare geodetiske data når oppgåver etter lova her krev det, og gjere dei tilgjengelege for brukarane av slike data.

§ 39 noverande andre ledd blir nytt tredje ledd.

§ 40 blir oppheva.

§ 41 første ledd tredje punktum skal lyde:

Tilsvarande gjeld for andre måleoppgåver som blir utførde på oppdrag av stat eller kommune, eller under rettleiing av kommunen eller staten sitt geodetiske fagorgan.

§ 43 første ledd andre punktum blir oppheva.

§ 46 første ledd bokstav a skal lyde:

a) matrikkelføring av saker som krev oppmålingsforretning etter § 6, *under dette feil ved varslinga eller utføringa av forretninga,*

Bokstav c blir oppheva. Noverande bokstav d til k blir bokstav c til j.

Bokstav k og l skal lyde:

k) *fastsetjing av gebyr, jf. § 32 første ledd,*

l) *avslag på rekvisisjon av oppmålingsforretning, jf. § 35 første ledd,*

Bokstav m og n blir oppheva. Noverande bokstav o blir bokstav m. Tilvisinga til «bokstav k» i andre ledd tredje punktum, blir endra til «bokstav j».

Andre ledd fjerde punktum blir oppheva.

Tredje ledd blir oppheva. Noverande fjerde ledd blir tredje ledd.

§ 50 andre ledd skal lyde:

Føresegnene i § 7 trer i kraft ikkje tidlegare enn fire år frå det at lova trer i kraft.

§ 51 andre til fjerde ledd blir oppheva. Noverande femte ledd blir andre ledd.

§ 51 tredje ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærare overgangsreglar, under dette reglar om overføring av opplysningar frå kommunane og statlege organ.

II

I lov 7. juni 1935 nr. 2 om tinglysing skal § 12a første ledd lyde:

Dokument som gir grunnbokshjemmel til matrikkelenhet kan ikke tinglyses uten at det framgår av matrikkelen at slik tinglysing kan finne sted for vedkommende enhet. Gir dokumentet uttrykk for hjemmelsovergang som ledd i arv, skifte eller tvangsfullbyrdelse, eller gjelder eierseksjon eller festerett for en tid av 10 år eller kortere, er det tilstrekkelig at enheten er innført i matrikkelen. Dokument som endrer grenser for matrikkelenhet, kan ikke tinglyses før endringen er matrikkelført, unntatt når annet er bestemt av retten.

III

I lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. (jordskifteloven) skal § 88a første ledd lyde:

Eigar eller innehavar av alltidvarande bruksrett kan krevje at jordskifteretten skal klarleggje og fastsette eigedoms- og bruksrettstilhøva i sameiger, i andre område der det er sambruk mellom eigedomar og i område i det sameiske reinbeiteområdet der det går føre seg reindrift, når dette er nødvendig av omsyn til ein rasjonell bruk av området eller for registrering av uregistret jordsameige.

IV

I lov 14. juni 1985 nr. 77 Plan- og bygningsloven blir gjort følgjande endringar:

§ 63 skal lyde:

§ 63 Opprettelse og endring av eiendom

Opprettelse av ny grunneiendom, ny anleggseiendom eller nytt jordsameie, eller opprettelse av ny festegrunn for bortfeste som kan gjelde i mer enn 10 år, jf. lov om eigedomsregistrering, eller endring av eksisterende eigedomsgrenser, må ikke gjøres på en slik måte at det oppstår forhold som strider mot denne lov, forskrift, vedtekt eller plan. Opprettelse eller endring som nevnt i første punktum, må heller ikke gjøres slik at det dannes tomter som etter kommunens skjønn er mindre vel skikket til bebyggelse på grunn av sin størrelse, form eller plassering.

§ 93 første ledd bokstav h skal lyde:

h) Opprettelse av ny grunneiendom, ny anleggseiendom eller nytt jordsameie, eller opprettelse av ny festegrunn for bortfeste som kan gjelde i mer enn 10 år, eller arealoverføring, jf. lov om eigedomsregistrering. Slik tillatelse er ikke nødvendig når tiltak som nevnt i første punktum, skjer som ledd i jordskifte i samsvar med rettslig bindende plan.

§ 93b nr. 1 andre ledd blir oppheva.

§ 94 nr. 1 tredje ledd skal lyde:

De som er nevnt i § 9 i lov om eigedomsregistrering kan søke om tillatelse til å opprette ny grunneiendom, ny anleggseiendom, ny festegrunn eller nytt jordsameie,

eller tillatelse til arealoverføring. Søknad om å opprette ny grunneiendom, ny anleggseiendom, ny festegrund eller nytt jordsameie, eller tillatelse til arealoverføring, må angi hvordan enheten ønskes utformet, herunder angi grenseforløpet på kart. Søknaden må vise hvordan de nye enhetene eller arealoverføringen på hensiktsmessig måte kan gå inn i en fremtidig utnytting av området, herunder også hvordan de krav som nevnt i § 69 nr. 1 kan oppfylles.

§ 96 fjerde ledd skal lyde:

Tillatelse til tiltak etter § 93 første ledd *bokstav h faller* bort dersom det ikke er *rekvirert oppmålingsforretning* etter lov om eigedomsregistrering innen tre år etter at tillatelsen ble gitt, *eller dersom matrikkelføring vil være i strid med lov om eigedomsregistrering.*

V

I lov 23. mai 1997 nr. 31 om eierseksjoner blir gjort følgende endringer:

§ 5 første ledd skal lyde:

Eierseksjoner opprettes ved *tinglysing av kommunalt seksjoneringsvedtak* etter bestemmelsene i kapitlet her.

§ 7 andre ledd fjerde punktum skal lyde:

Skal ubygde deler av eiendommen inngå i bruksenhet, skal *rekvisisjon* av oppmålingsforretning over utearealet følge begjæringen.

§ 7 femte ledd tredje punktum skal lyde:

I tillegg kan kommunen kreve gebyr etter reglene i *matrikkelloven for oppmålingsforretning, og for matrikkelbrev* som må utarbeides etter bestemmelsen i § 9 annet ledd.

I § 9 andre ledd skal båe uttrykka «lov om eigedomsregistrering» endrast til «matrikkelloven».

§ 11 første ledd andre punktum skal lyde:

Deretter skal kommunen sende nødvendig dokumentasjon for opprettelse av grunnboksblad for hver seksjon til tinglysing, *jf. matrikkelloven § 24.*

§ 11 andre ledd andre punktum skal lyde:

Styret skal melde sameiet til registrering senest seks måneder etter at *seksjoneringsvedtaket er blitt tinglyst.*

§ 12 første ledd første punktum skal lyde:

En seksjon kan deles i to eller flere seksjoner ved *tinglysing av kommunalt reseksjoneringsvedtak* etter egen seksjoneringsbegjæring som er satt fram av seksjonens hjemmelshaver.

VI

Lova gjeld frå det tidspunkt Kongen fastset. Kongen kan setje dei ulike endringane i verk frå ulik tid. Føresegnene kan setjast delvis i verk.

Departementet kan gi nærare overgangsføresegner.

Presidenten: Det vil først bli votert over Ny § 5 a under I.

Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre har varsla at dei ønskjer å stemme imot innstillinga.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei vedteken med 39 mot 35 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 22.06.34)

Presidenten: Det blir votert over resten av I, samt II til og med VI.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedten.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket blir sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

I o v

om endringer i lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr

I

I lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (*el-tilsynsloven*).

§ 6 skal lyde:

Tilsynsmyndigheten gir de pålegg og treffer de enkeltvedtak ellers som er nødvendige for gjennomføringen av bestemmelsene gitt i eller i medhold av denne lov. *Tilsynsmyndigheten kan herunder forby omsetning og bruk av elektrisk utstyr, og påby at utstyr som er omsatt, trekkes tilbake fra distributør eller bruker.* Det skal settes en frist for når pålegget skal være utført.

Dersom pålegg ikke oppfylles innen fristen kan tilsynsmyndigheten helt eller delvis stanse virksomheten og/eller anlegget inntil pålegget er utført.

Ved overhengende fare kan tilsynsmyndigheten foreta stansing selv om pålegg ikke er gitt.

§ 7 skal lyde:

Når elektriske anlegg eller elektrisk utstyr medfører sjenerende elektriske forstyrrelser, kan tilsynsmyndigheten gi pålegg om straks å sette anlegget eller utstyret i så-dan stand at disse forstyrrelser så vidt mulig fjernes.

Tilsynsmyndigheten kan, i den utstrekning den anser det nødvendig til ivaretagelse av berettigede almenne interesser, gi forskrifter om at elektriske anlegg, anleggsdeler eller elektrisk utstyr som etter tilsynsmyndigheten mening vesentlig forstyrrer radiolyttingen, ikke må drives eller brukes til visse tider av døgnet, dersom disse forstyrrelser ikke unngås ved de foranstaltninger som tilsynsmyndigheten i henhold til gjeldende forskrifter kan påby.

Ny § 8 skal lyde:

Kongen kan gi forskrift om at eiere av visse anlegg selv plikter å føre tilsyn med de installasjoner som er tilknyttet anlegget (lokalt elektrisitetstilsyn). Det lokale elektrisitetstilsynet er underlagt sentralt tilsyn.

For det lokale elektrisitetstilsynet gjelder for øvrig §§ 5, 6, 6a, 6b og 7 første ledd. Det lokale elektrisitetstilsynet kan imidlertid ikke stanse virksomhet etter § 6 annet ledd. Det lokale elektrisitetstilsynet kan ikke treffe tiltak etter § 6 for elektrisk utstyr, med mindre Kongen i forskrift bestemmer noe annet.

§ 9 skal lyde:

Eier som er pålagt lokalt elektrisitetstilsyn, skal til enhver tid sørge for å oppfylle de kravene som fremgår av denne loven og bestemmelser gitt i medhold av loven, herunder følge instruksjoner som nærmere presiserer innholdet av de lovmessige kravene til tilsynsaktiviteten.

Eier som er pålagt lokalt elektrisitetstilsyn, kan, som ledd i forberedelsen av vedtak som nevnt i § 6, jf. § 8, la andre offentlige eller private sakkyndige utføre oppgaver på sine vegne. Kongen kan gi nærmere regler om hvilke oppgaver som kan settes ut til slike sakkyndige.

For å sikre at tilsyn utføres uavhengig av forretningsmessig virksomhet, kan Kongen gi forskrift om organiseringen av og arbeidet til det lokale elektrisitetstilsynet og sakkyndige som nevnt i annet ledd. Forskriften kan herunder inneholde bestemmelser om hvilke gjøremål som kan utføres ved siden av oppgaver etter loven.

§ 11 annet ledd skal lyde:

Kongen kan bestemme at det lokale elektrisitetstilsyn (jf. § 8) kan pålegges å føre kontroll med elektrisk utstyr som tilbys eller omsettes innenfor vedkommende anleggs forsyningsområde.

§ 13 skal lyde:

I pålegg etter loven her kan det fastsettes en løpende tvangsmulkt for hver dag/uke/måned som går etter utløpet av den frist som er satt for oppfylning av pålegget, inntil pålegget er oppfylt. Tvangsmulkt kan også fastsettes som engangsmulkt.

Tvangsmulkt kan også fastsettes dersom eier som er pålagt lokalt elektrisitetstilsyn etter § 8, ikke følger kravene etter § 9.

Tilsynsmyndigheten kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

Ny § 13 a skal lyde:

Ved forsettlig eller uaktsom overtrjedelse av bestemmelsene i § 8 og § 9 kan sentral tilsynsmyndighet illegge overtrjedelsesgebyr.

Det samme gjelder ved overtrjedelse av bestemmelser gitt i medhold av loven når det i forskriften er fastsatt at overtrjedelse av den aktuelle bestemmelse kan medføre overtrjedelsesgebyr.

Overtrjedelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

Tilsynsmyndigheten kan i særlige tilfeller frafalle ilagt overtrjedelsesgebyr.

Kongen kan gi forskrift med nærmere regler om fastsettelse og gjennomføring av overtrjedelsesgebyr.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det sett fram to forslag. Det er forslaga nr. 1 og 2, frå Øyvind Korsberg på vegner av Framstegspartiet og Høgre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede nærmere konsekvenser av en gjennomføring av en regel der domstolene gis adgang til å innhente uttalelse fra Den etiske nemnden for patentsaker.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede nærmere konsekvenser av en gjennomføring av en regel om administrativ overprøving av patenters gyldighet.»

Forslaga blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

l o v

om endringar i lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter m.m. (gjennomføring av Den europeiske patentkonvensjonen)

I

I lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter blir det gjort desse endringane:

§ 1 skal lyde:

Innenfor ethvert teknisk område har den som har gjort en oppfinnelse som kan utnyttes industrielt, eller den som oppfinnerens rett er gått over til, i overensstemmelse med denne lov rett til etter søknad å få patent på oppfinnelsen og derved oppnå enerett til å utnytte den i nærings- eller driftsøyemed.

Som oppfinnelser anses ikke noe som bare utgjør

1. oppdagelser, vitenskapelige teorier og matematiske metoder,
2. kunstneriske frembringelser,
3. planer, regler eller metoder for utøvelse av intellektuell virksomhet, for spill eller forretningsvirksomhet, eller programmer for datamaskiner,
4. fremleggelse av informasjon.

Oppfinnelser kan patenteres også når de gjelder et produkt som består av eller inneholder biologisk materiale, eller en fremgangsmåte for å fremstille, behandle eller anvende biologisk materiale. Biologisk materiale som er isolert fra sitt naturlige miljø eller fremstilt ved hjelp av en teknisk fremgangsmåte, kan være gjenstand for en oppfinnelse selv om det allerede forekommer i naturen. Med biologisk materiale forstås i denne lov materiale som inneholder genetisk informasjon, og som kan formere seg selv eller kan formeres i et biologisk system.

Patent meddeles ikke på plantesorter eller dyreraser. Oppfinnelser som gjelder planter eller dyr, kan derimot patenteres hvis utøvelsen av oppfinnelsen ikke er teknisk begrenset til en bestemt plantesort eller dyrerase. Kongen kan i forskrift fastsette hva som skal regnes som plantesort eller dyrerase.

Patent meddeles ikke på vesentlig biologiske fremgangsmåter for fremstilling av planter eller dyr. Med vesentlig biologisk fremgangsmåte forstås i denne lov en fremgangsmåte som i sin helhet beror på naturlige fenomener som krysning eller utvelging. Patent kan derimot meddeles på mikrobiologiske fremgangsmåter eller andre tekniske fremgangsmåter eller et produkt som er fremstilt ved slike fremgangsmåter. Med mikrobiologisk fremgangsmåte forstås i denne lov enhver fremgangsmåte som anvender, utføres på eller fremstiller et mikrobiologisk materiale.

Patent meddeles ikke på fremgangsmåter for kirurgisk behandling, terapi eller diagnostisering, som foretas på mennesker eller dyr. Denne bestemmelse er ikke til hinder for meddelelse av patent på produkter, herunder stoffer eller stoffblandinger, til bruk i slike fremgangsmåter.

§ 2 fjerde ledd skal lyde:

Vilkåret i første ledd om at oppfinnelsen skal være ny er ikke til hinder for at patent meddeles på kjente stoffer eller kjente stoffblandinger til anvendelse i fremgangsmåter som nevnt i § 1 sjette ledd, såfremt anvendelsen av stoffet eller stoffblandingen ikke er kjent ved noen av disse fremgangsmåter.

§ 39 a andre ledd skal lyde:

Begjæring om patentbegrensning skal inngis skriftlig til Patentstyret. Begjæringen kan ikke fremsettes før innsigelsesperioden er utløpt og eventuelle innsigelser er endelig avgjort. Er det reist søksmål om overføring av patentet eller er det tatt utlegg i det, kan begjæring om patentbegrensning ikke fremsettes før søksmålet er endelig avgjort eller utlegget er bortfalt. *Dersom patenthaver begjærer eller har begjært begrensning eller opphevelse av et europeisk patent ved Det europeiske patentverket, skal Patentstyret stanse behandlingen av en begjæring som nevnt i første punktum inntil Det europeiske patentverket har truffet endelig avgjørelse i saken. Patentstyret gjenopptar deretter behandlingen av begjæringen, med mindre det var fullt samsvar mellom denne og begjæringen patenthaver fremsatte overfor Det europeiske patentverket.*

§ 39 b andre ledd skal lyde:

Finner Patentstyret at det ikke er noe til hinder for at begjæringen imøtekommes, skal patentet begrenses i samsvar med begjæringen. Begrensningen *har virkning fra den dag patentsøknaden ble inngitt.*

§ 52 første ledd skal lyde:

Et patent kan kjennes helt eller delvis ugyldig ved dom dersom

- 1) det er meddelt til tross for at vilkårene i §§ 1 til 2 ikke er oppfylt,
- 2) det gjelder en oppfinnelse som ikke er så tydelig beskrevet at en fagkyndig på grunnlag av beskrivelsen kan utøve den,
- 3) det omfatter noe som ikke fremgikk av søknaden da den ble inngitt,
- 4) patentvernets omfang er blitt utvidet etter at patentet ble meddelt, eller
- 5) det er endret etter begjæring om patentbegrensning på en slik måte at patentvernets omfang er blitt utvidet.

Dersom patentet er delvis ugyldig og det kan opprettholdes i begrenset form ved å endre patentkravene i samsvar med begjæring fra patenthaveren, skal patentet opprettholdes i samsvar med begjæringen.

§ 52 femte ledd skal lyde:

Dom som nevnt i første ledd har virkning fra den dag patentsøknaden ble inngitt.

Nye §§ 52 a til 52 e skal lyde:

§ 52 a. Reiser søksmål som nevnt i § 52 spørsmål om patentet er meddelt i strid med § 1 b, kan retten innhente en rådgivende uttalelse fra Den etiske nemnden for patentsaker, jf. § 15 a.

Retten skal ta stilling til om uttalelse skal innhentes straks etter at tilsvar er inngitt. Anmodningen om uttalelse skal være skriftlig og begrunnet. Partene skal gis anledning til å uttale seg om uttalelse skal innhentes og om utforming av anmodningen. Anmodningen skal sendes til partene samtidig som den sendes til nemnden. Partene gis

samtidig en frist på inntil tre uker for å avgi skriftlig uttalelse til nemnden.

Nemnden skal avgi sin uttalelse innen tre måneder etter foreleggelsen. Nemndens uttalelse skal være skriftlig og begrunnet og skal avgis av en fulltallig nemnd om ikke nemndens leder ut fra sakens karakter finner at det er tilstrekkelig at tre medlemmer behandler saken. Nemndens medlemmer skal søke å avgi en felles uttalelse. Uttalelsen skal sendes retten og partene.

Retten skal gi partene en frist på tre uker til å inngi skriftlige kommentarer til nemndens uttalelse. Hovedforhandling i saken kan først avholdes etter at denne fristen er utløpt.

Saksdokumentene i saker der nemnden avgir uttalelse til domstolene er ikke omfattet av offentleglova. Enhver har rett til innsyn i en uttalelse hos nemnden etter at dom er avsagt.

§ 52 b. Enhver kan overfor Patentstyret fremsette begjæring om at et patent skal erklæres helt eller delvis ugyldig ved avgjørelse av Patentstyret (administrativ overprøving).

Begjæring om administrativ overprøving skal innleveres skriftlig til Patentstyret og skal:

- a) oppgi navnet og adressen til den som har innlevert begjæringen,
- b) oppgi hvilket patent den gjelder,
- c) oppgi hvilke grunner begjæringen bygger på, og
- d) inneholde nødvendig dokumentasjon av forhold som påberopes til støtte for begjæringen.

Begjæringen skal i tillegg oppfylle de vilkårene som er fastsatt av Kongen ved forskrift, og det skal betales fastsatt avgift.

Dersom begjæringen ikke oppfyller vilkårene i annet ledd, § 52 c eller § 52 d første ledd første punktum, skal Patentstyret gi en rimelig frist for uttalelse og om mulig retting av feilene. Blir feilene ikke rettet innen utløpet av fristen, skal begjæringen avvises dersom Patentstyret ikke finner at det bør gis ny frist for retting.

Patentstyret kunngjør at begjæring om administrativ overprøving er innlevert og forelegger denne for patenthaveren som skal gis anledning til å uttale seg om begjæringen. Den som begjærer administrativ overprøving, skal gi melding om dette i rekommandert brev til alle lisenshavere som er registrert i patentregisteret med adresse. Dokumenteres det ikke at det er gitt slik melding, kan Patentstyret fastsette en frist for å gi melding. Oversittes fristen, skal begjæringen avvises.

Er det innlevert to eller flere begjæringer om administrativ overprøving av det samme patentet, kan Patentstyret forene sakene dersom ingen av partene fremsetter en begrunnet innvendig mot dette.

Patentstyret kan behandle en begjæring om administrativ overprøving selv om patentet er opphørt eller opphører etter §§ 51 eller 54 dersom den som har begjært overprøving har rettslig interesse i å få prøvet spørsmålet etter at patentet er opphørt.

Patentstyret kan ta hensyn til forhold som ikke er berørt i begjæringen om overprøving.

Enhver kan kreve innsyn i dokumentene i sak om administrativ overprøving. Bestemmelsene i § 22 femte og sjette ledd gjelder tilsvarende.

§ 52 c. Begjæring om administrativ overprøving kan ikke fremsettes før innsigelsesfristen er utløpt eller så lenge en innsigelsessak eller sak om patentbegrensning begjært av patenthaver ikke er endelig avgjort. Det samme gjelder så lenge en sak om patentet ved domstolene ikke er endelig avgjort. Dersom det reises sak for domstolene om patentet før det er truffet endelig avgjørelse i sak om administrativ overprøving, skal Patentstyret dansen behandlingen inntil rettssaken er endelig avgjort dersom administrativ overprøving er begjært av andre enn patenthaveren. Den som har begjært administrativ overprøving, kan ikke reise søksmål om patentet mens overprøvingssaken pågår for Patentstyret.

Begjæring om administrativ overprøving kan ikke fremsettes av en part som tidligere har anlagt sak for domstolene om gyldigheten av patentet dersom reglene om rettskraft er til hinder for at det anlegges ny sak for domstolene om patentet.

§ 52 d. Begjæring om administrativ overprøving kan bare begrenses med at patentet er meddelt i strid med vilkårene i §§ 1 til 2, men likevel ikke med at patentet er meddelt til en annen enn den som er berettiget til oppfinnelsen, jf. § 1 første ledd. Er Patentstyret i tvil om patentet er meddelt i strid med § 1 b, skal Patentstyret innhente en rådgivende uttalelse fra Den etiske nemnden for patentsaker.

Dersom Patentstyret kommer til at patentet er meddelt i strid med §§ 1 til 2, erklæres det ugyldig dersom ikke ugyldighetsgrunnen kan avhjelpes ved at patentet endres. Patentet kan bare opprettholdes i endret form når patenthaver er enig i de endringer Patentstyret vil gjøre. Dersom patenthaver ikke er enig i endringene, skal patentet erklæres ugyldig. Dersom det ikke er grunnlag for å imøtekomme begjæringen helt eller delvis skal Patentstyret avslå begjæringen og erklære at patentet opprettholdes.

Blir patentet opprettholdt i endret form, skal patenthaver betale fastsatt avgift for endringen av patentet innen en fastsatt frist. Betales ikke avgiften rettidig, skal patentet erklæres ugyldig.

Avgjørelse om å erklære et patent helt eller delvis ugyldig har virkning fra den dag patentsøknaden ble inngitt. Patentstyret skal kunngjøre avgjørelsen.

§ 52 e. Avgjørelsen av en begjæring om administrativ overprøving i Patentstyrets første avdeling kan påklages til Patentstyrets annen avdeling av den parten som avgjørelsen har gått imot. Klage må være innkommet til Patentstyret innen to måneder fra den dag melding om avgjørelsen ble sendt vedkommende part. Det skal betales fastsatt avgift. I motsatt fall opptas ikke klagen til behandling.

Klagen skal oppgi

- a) klagerens navn og adresse,
- b) avgjørelsen som det klages over,
- c) hvilken endring som ønskes i avgjørelsen, og
- d) hvilke grunner klagen bygger på.

Klagen skal i tillegg oppfylle de vilkårene som er fastsatt av Kongen ved forskrift. § 52 b tredje ledd gjelder tilsvarende så langt den passer.

Avgjørelse fra Patentstyret i sak om administrativ overprøving hvor patentet erklæres ugyldig eller endres, kan ikke bringes inn for domstolene senere enn to måneder etter at melding om avgjørelsen ble sendt den part som avgjørelsen går imot. Orientering om søksmålsfristen skal inntas i meldingen. Avgjørelse fra Patentstyret hvor en begjæring om administrativ overprøving avvises eller avslås kan ikke bringes inn for domstolene.

§ 55 skal lyde:

Når et patent bortfaller, kjennes *eller erklæres* ugyldig, *overføres, erklæres opphørt eller opprettholdes i endret form*, skal Patentstyret *kunngjøre* det.

§ 61 første ledd skal lyde:

I sivile saker om patentinngrep kan frifinnelse ikke bygges på at patentet er ugyldig eller kan kreves overført, jf §§ 52 og 53, uten at det først er avsagt dom for patentets ugyldighet eller overføring. Frifinnelse kan likevel bygges på at patentet er opphevet eller overført etter § 25, *eller er erklært ugyldig etter § 52 d*.

§ 63 første ledd skal lyde:

Følgende søksmål reises ved Oslo tingrett:

1. søksmål angående retten til en oppfinnelse som det er søkt om patent på,
2. søksmål angående prøvelse av avgjørelse hvorved Patentstyrets annen avdeling avslår en søknad om patent, opphever et patent eller opprettholder en beslutning i Patentstyrets første avdeling om å oppheve et patent, jf. § 27 tredje ledd,
3. søksmål angående begjæring om patentbegrensning, jf. § 39 d tredje ledd,
4. søksmål angående ugyldigkjennelse eller overføring av patent, jf. §§ 52 og 53,
5. *søksmål* angående tvangslisens, jf. §§ 50 og 50 a, og
6. *søksmål angående begjæring om administrativ overprøving, jf. § 52 e tredje ledd.*

Nye §§ 63 a til 63 d skal lyde:

§ 63 a. I saker om inngrep i eller gyldigheten av et europeisk patent kan retten stanse saken inntil Det europeiske patentverket har truffet en endelig avgjørelse i sak om opphevelse eller begrensning av patentet eller inntil patentet ikke lenger kan oppheves av Det europeiske patentverket.

§ 63 b. Søksmål om retten til å få meddelt europeisk patent hører under norsk domstol dersom:

- a) søksmål anlegges mot noen som søker om europeisk patent og har bopel eller hovedkontor i Norge,
- b) den som krever retten har bopel eller hovedkontor i Norge og søkeren ikke har bopel eller hovedkontor i en stat som er part i den europeiske patentkonvensjonen, eller

- c) partene har avtalt skriftlig, eller muntlig med skriftlig bekreftelse, at søksmål skal reises ved norsk domstol.

Søksmål om retten til å få meddelt europeisk patent mellom arbeidsgiver og arbeidstager på en oppfinnelse gjort av en arbeidstager hører under norsk domstol dersom:

- a) arbeidstageren hovedsakelig er sysselsatt i Norge, eller, dersom det ikke kan fastslås i hvilken stat vedkommende hovedsakelig er sysselsatt, arbeidstageren er tilknyttet forretningssted i Norge, eller
- b) partene har avtalt skriftlig, eller muntlig med skriftlig bekreftelse, at søksmål skal reises ved norsk domstol og slik avtale er i samsvar med den stats lov som får anvendelse på ansettelsesforholdet.

Dersom norsk lov gjelder for arbeidsavtalen kan det ikke gyldig avtales at søksmål som nevnt i leddet her skal reises ved utenlandsk domstol. I søksmål etter leddet her skal den stats rett der arbeidstageren hovedsakelig er sysselsatt, eller, dersom dette ikke kan fastslås, den stats rett der forretningssted som arbeidstageren er tilknyttet ligger, legges til grunn for avgjørelsen.

§ 63 c. Søksmål om retten til å få meddelt europeisk patent skal avvises dersom en sak mellom de samme parter om den samme søknadsgjenstanden er anlagt tidligere ved domstol eller annet organ i en annen stat som er part i den europeiske patentkonvensjonen. Er det fremsatt innsigelse mot å fremme sakens for den domstol eller det organ saken er anlagt for i utlandet, skal retten stanse saken inntil spørsmålet er rettskraftig avgjort.

§ 63 d. Rettskraftig avgjørelse avsagt i hvilken som helst stat som er part i den europeiske patentkonvensjonen i sak om retten til å få meddelt europeisk patent for en eller flere stater angitt i søknaden har uten videre bindende virkning og kan fullbyrdes her i riket. Det skal ikke finne sted noen prøving av avgjørelsens gyldighet eller kompetansen til den domstol eller det organ som har avsagt avgjørelsen. Avgjørelsen har ikke slik virkning dersom:

- a) en som søker om europeisk patent og ikke har bestridt kravet godtgjør at dokumentet som påbegynte sak som nevnt i første punktum ikke ble fremlagt for vedkommende slik at denne kunne ta til motmæle, eller
- b) en søker godtgjør at avgjørelse som nevnt i første punktum er uforenlig med en annen avgjørelse avsagt i en stat som er part i den europeiske patentkonvensjonen mellom de samme parter, og at denne saken ble igangsatt tidligere enn den som resulterte i avgjørelsen som kreves anerkjent.

Nytt kapittel 10 a skal lyde:

Kapittel 10 a. Europeiske patenter

§ 66 a. Et europeisk patent er et patent som er meddelt av Det europeiske patentverket etter konvensjonen om meddelelse av europeiske patenter 5. oktober 1973 (den europeiske patentkonvensjonen). En europeisk patentsøknad er en søknad om slikt patent.

Søknad om europeisk patent inngis til Det europeiske patentverket eller til Patentstyret som videresender den til Det europeiske patentverket innen fastsatt frist. Europeisk avdelt søknad som nevnt i den europeiske patentkonvensjonen artikkel 76 må likevel inngis direkte til Det europeiske patentverket.

§ 66 b. Europeisk patent er meddelt når Det europeiske patentverket har kunngjort sin beslutning om dette. Dersom det er angitt at patentet, skal gjelde i Norge, har patentet samme virkning som patenter meddelt av Patentstyret og følger de samme bestemmelsene når vilkårene i § 66 c første ledd er oppfylt.

Avgjørelse fra Det europeiske patentverket om helt eller delvis å oppheve eller begrense et europeisk patent har samme virkning her i riket som tilsvarende avgjørelser fattet av Patentstyret. Avgjørelsen har virkning allerede fra den dag patentsøknaden ble inngitt. Bestemmelsene i §§ 39 e og 55 gjelder tilsvarende. For at et patent etter avgjørelse fra Det europeiske patentverket skal ha virkning her i riket i endret form, må dessuten vilkårene i § 66 c første ledd være oppfylt.

§ 66 c. For at et europeisk patent skal få virkning her i riket, må patenthaveren innen den frist Kongen fastsetter sende en oversettelse til norsk av den tekst som ligger til grunn for beslutningen om å meddele patentet til Patentstyret og betale fastsatt avgift. Det samme gjelder når Det europeiske patentverket beslutter at et europeisk patent skal opprettholdes i endret form etter innsigelses- eller klagebehandling eller ved sentralisert patentbegrensning. Bestemmelsene i § 72 første ledd gjelder tilsvarende ved oversettelse av frister etter leddet her. Beslutes det at en fristoversittelse ikke skal få virkning, skal Patentstyret kunngjøre det.

Oversettelser skal holdes tilgjengelige for enhver. Dette gjelder likevel ikke før en europeisk patentsøknad er blitt publisert av Det europeiske patentverket.

Når Det europeiske patentverket har kunngjort sin beslutning om å meddele patentet og vilkårene i første ledd er oppfylt, skal Patentstyret kunngjøre at patentet gjelder her i riket. Det samme gjelder når et europeisk patent etter beslutning fra Det europeiske patentverket skal opprettholdes i endret form.

§ 66 d. Har noen i god tro begynt å utnytte oppfinnelsen i nærings- eller driftsøyemed her i riket eller gjort vesentlige forberedelsestiltak til det etter at frister som nevnt i § 66 c er oversittet, men før det er kunngjort at fristoversittelsen ikke får virkning, kan vedkommende uten hinder av patentet fortsette utnyttelsen på tilsvarende måte. Bestemmelsen i § 74 tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 66 e. For europeiske patenter skal det betales fastsatt årsavgift til Patentstyret for hvert år fra året etter at Det europeiske patentverket kunngjorde sin beslutning om å meddele patentet. Bestemmelsene i §§ 42 og 51 gjelder tilsvarende.

§ 66 f. En europeisk patentsøknad som gjelder for Norge og som Det europeiske patentverket har fastsatt inngivelsesdag for, har samme virkning som en søknad innlevert her i riket denne dag. Har søknaden etter den europeiske patentkonvensjonen prioritet fra en tidligere dag enn inngivelsesdagen, gjelder denne prioriteten også her i riket.

Ved anvendelsen av § 2 annet ledd annet punktum skal kunngjøring etter den europeiske patentkonvensjonen artikkel 93 likestilles med at søknaden holdes allment tilgjengelig etter § 22. Dette gjelder også kunngjøring som nevnt i konvensjonen artikkel 153 nr. 3 og 4 når slik kunngjøring likestilles med kunngjøring etter artikkel 93.

§ 66 g. Når en europeisk patentsøknad er blitt publisert etter den europeiske patentkonvensjonen og søkeren har innsendt til Patentstyret en oversettelse til norsk av patentkravene slik de er publisert, skal Patentstyret kunngjøre dette og holde oversettelsen tilgjengelig for enhver.

Utnytter noen i nærings- eller driftsøyemed en oppfinnelse som er gjenstand for en europeisk patentsøknad og som er kunngjort etter første ledd, gjelder bestemmelsene om patentinngrep i loven her, bortsett fra § 57 og § 58 første ledd, dersom søknaden fører til patent i Norge. Patentvernet omfatter likevel bare det som fremgår av både de publiserte patentkravene og av patentkravene i det meddelte patentet. Dersom patentet er opphevet eller begrenset av Det europeiske patentverket, omfatter patentbeskyttelsen bare det som fremgår av de offentliggjorte endrede patentkrav.

Foreldelsesfristen for krav etter denne bestemmelsen begynner ikke å løpe før innsigelsesfristen for det europeiske patentet er utløpt eller Det europeiske patentverket har besluttet å opprettholde patentet etter innsigelsesbehandling.

§ 66 h. Avslås en europeisk patentsøknad, har dette samme virkning som om en søknad om patent her i riket ble avslått av Patentstyret.

Trekkes en europeisk patentsøknad eller angivelse av at søknaden skal omfatte Norge tilbake, eller skal søknaden eller angivelsen etter den europeiske patentkonvensjonen anses trukket tilbake, og søknaden ikke gjenopptas etter konvensjonen artikkel 121, har dette samme virkning som om en søknad om patent her i riket trekkes eller anses trukket tilbake hos Patentstyret.

§ 66 i. Samsvarer ikke oversettelse som nevnt i §§ 66 c eller 66 g med teksten på det språk som var behandlingsspråk ved Det europeiske patentverket, gjelder patentvernet her i riket bare så langt som det er samsvar mellom oversettelsen og teksten på behandlingsspråket. I sak om gyldigheten av patentet her i riket skal kun teksten på behandlingsspråket legges til grunn for avgjørelsen.

§ 66 j. Når søkeren eller patenthaveren sender en rettelse av oversettelse som nevnt i § 66 c til Patentstyret og betaler fastsatt avgift, gjelder den rettede oversettelsen. Bestemmelsene i § 66 c annet ledd gjelder tilsvarende. Pa-

tentstyret kunngjør at rettet oversettelse er innsendt. Når søkeren sender inn en rettelse av oversettelsen som nevnt i § 66 g, skal Patentstyret kunngjøre at ny oversettelse er inngitt og holde den tilgjengelige for enhver. Deretter gjelder den rettede oversettelsen.

Har noen i god tro begynt å utnytte oppfinnelsen i nærings- eller driftsøyemed her i riket på en måte som ikke gjorde inngrep i søkerens eller patenthaverens rett slik denne fremgikk av en tidligere oversettelse, eller gjort vesentlige forberedelsestiltak til det, da en rettet oversettelse begynte å gjelde, kan vedkommende uten hinder av søkerens eller patenthaverens rett fortsette utnyttelsen på tilsvarende måte. Bestemmelsen i § 74 tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 66 k. Dersom Det europeiske patentverket bestemmer at en fristoversittelse med hensyn til en europeisk patentsøknad eller et europeisk patent ikke skal få virkning, gjelder dette også her i riket.

Har noen i god tro etter fristoversittelsen, men før Det europeiske patentverket har kunngjort at oversittelsen ikke får virkning, begynt å utnytte oppfinnelsen i nærings- eller driftsøyemed her i riket eller gjort vesentlige forberedelsestiltak til det, kan vedkommende uten hinder av patentet fortsette utnyttelsen på tilsvarende måte. Bestemmelsen i § 74 tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 66 l. Har noen i god tro i nærings- eller driftsøyemed her i riket i perioden mellom avgjørelse fra Klagenemnden i Det europeiske patentverket og kunngjøring av avgjørelse fra Den utvidete klagenemnden i Det europeiske patentverket begynt, eller gjort vesentlige forberedelsestiltak til, å utnytte en oppfinnelse som er gjenstand for en publisert europeisk patentsøknad eller et publisert europeisk patent, kan vedkommende uten hinder av patentsøkerens eller patenthaverens rett fortsette utnyttelsen på tilsvarende måte. Bestemmelsen i § 74 tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 66 m. Dersom en europeisk patentsøknad som er innlevert til et nasjonalt patentverk blir ansett trukket tilbake som følge av at søknaden ikke er sendt til Det europeiske patentverket innen fastsatt frist, skal Patentstyret etter begjæring fra søkeren anse søknaden som en søknad om patent her i riket når:

- a) begjæringen er fremsatt til den nasjonale myndighet som mottok søknaden innen tre måneder etter at søkeren ble gitt melding om at søknaden var ansett trukket tilbake, og
- b) begjæringen er oversendt til Patentstyret innen 20 måneder fra søknadens inngivelsesdag eller, dersom prioritet er begjært, fra prioritetsdagen.

Dersom vilkårene i første ledd er oppfylt, skal Patentstyret ta søknaden under behandling når søkeren innen en frist fastsatt av Kongen betaler fastsatt avgift og sender inn en oversettelse av søknaden til norsk. Oppfyller søknaden de formelle krav i den europeiske patentkonvensjonen, skal de tilsvarende krav i loven her anses oppfylt.

II

I lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister § 37-3 nr. 52 blir opphevinga av lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter § 52 femte ledd oppheva.

III

Lova gjeld frå den tid Kongen fastset. Kongen kan gi nærmare overgangsreglar.

Presidenten: Ordførar i saka har gjort merksam på to feil – det gjeld §§ 52 b og 52 e. For begge paragrafars vedkomande skal det som står oppført som tredje ledd, vere ein del av andre ledd.

Det blir først votert over I §§ 1–52 c.

Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen – med den nemnde rettinga under 52 b –blei vedteken med 69 mot 5 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 22.08.32)

Presidenten: Det blir så votert over § 52 d første ledd første punktum.

Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei vedteken med 43 mot 31 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 22.09.00)

Presidenten: Det blir votert over § 63 første ledd.

Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre har varsla at dei vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei vedteken med 39 mot 35 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 22.09.27)

Presidenten: Det blir votert over resten av I og II og III.

Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen – med den nemnde rettinga under § 52 e – blei vedteken med 68 mot 5 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 22.09.58)

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei vedtekne med 69 mot 5 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 22.10.28)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det blitt sett fram seks forslag. Det er

- forslaga nr. 1–3, frå Solveig Horne på vegner av Framstegspartiet og Høgre
- forslaga nr. 4 og 5, frå Solveig Horne på vegner av Framstegspartiet
- forslag nr. 6, frå Elisabeth Aspaker på vegner av Høgre

Forslag nr. 2, frå Framstegspartiet og Høgre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å evaluere hvorvidt ordningen med individuelle planer i soningen fungerer som forutsatt og fremlegge den evalueringen med eventuelle forslag til nødvendige tiltak for Stortinget senest høsten 2008.»

Forslag nr. 3, frå Framstegspartiet og Høgre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere og om nødvendig fremlegge forslag om en ordning for psykisk syke som begår alvorlig kriminalitet, der kriminalomsorgen har hovedansvaret for den ytre sikkerheten, permisjonsordninger mv. og psykiatrien innenfor disse rammene har hovedansvaret for behandling og omsorg.»

Forslag nr. 5, frå Framstegspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innføre en prøveordning med bruk av GPS-elektronisk overvåkning som et hjelpemiddel for kriminalomsorgen og politiet i forhold til personer som er ute på prøve. I første omgang bør dette gjelde gjengangere og personer som har begått alvorlig kriminalitet.»

Forslag nr. 6, frå Høgre; lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere etablering av et prøveprosjekt med frivillig studentkollektiv (jf. Danmark) som legger til rette for at bokollektivet blir arena for rehabilitering av lovbrøytare i passende alder og som følger et utdanningstilbud på dagtid.»

Desse forslaga blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

I o v

om endringer i straffegjennomføringsloven mv. (tiltak for å avvikle soningskøen og bedre innholdet i soningen mv.)

I

I straffeloven 22. mai 1902 nr. 10 gjøres følgende endringer:

§ 28 a sjettede ledd bokstav b skal lyde:

ubetinget fengselsstraff på inntil 60 dager når særlige grunner tilsier det.

§ 53 nr. 3 bokstav e skal lyde:

at den domfelte, dersom han samtykker, gjennomfører narkotikaprogram med domstolskontroll, jf. nr. 6, eller program mot ruspåvirket kjøring for personer som er dømt for overtredelse av vegtrafikkloven § 31, jf. § 22 første ledd, og som har problem med alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel. Straffeprosessloven § 461 gjelder tilsvarende.

§ 53 nr. 6 skal lyde:

Kongen kan gi nærmere regler om gjennomføringen av vilkårene. Kongen kan som en prøveordning bestemme at det skal etableres narkotikaprogram med domstolskontroll for rusmiddelmissbrukere som er dømt for narkotikarelatert kriminalitet. Kongen gir nærmere bestemmelser om programmet, herunder hvem det skal gjelde for, innholdet i og gjennomføringen av det. Kriminalomsorgen har ansvaret for å følge opp domfelte som gjennomfører narkotikaprogram med domstolskontroll eller program mot ruspåvirket kjøring.

II

I vegtrafikkloven 18. juni 1965 nr. 4 gjøres følgende endringer:

§ 31 annet ledd bokstav d siste punktum oppheves.

§ 31 tredje ledd fjerde punktum oppheves.

§ 31 nytt fjerde ledd skal lyde:

Den som ellers ville ha blitt idømt bot og ubetinget fengsel for overtredelse av § 22 første ledd, kan i stedet idømmes bot og betinget fengsel med vilkår om program mot ruspåvirket kjøring som nevnt i straffeloven § 53 nr. 3 bokstav e.

Nåværende fjerde til syvende ledd blir nye femte til åttende ledd.

III

I straffegjennomføringsloven 18. mai 2001 nr. 21 gjøres følgende endringer:

§ 6 annet ledd første punktum skal lyde:

Regionalt nivå treffer avgjørelse i alle saker etter § 11, § 16 annet ledd, § 37 fjerde ledd og syvende ledd tredje punktum, § 38 tredje og fjerde ledd, § 44 annet ledd og § 58 annet ledd.

§ 16 første ledd første punktum skal lyde:

Dersom det er hensiktsmessig for å sikre en fortsatt særlig positiv utvikling og motvirke ny kriminalitet, kan kriminalomsorgen overføre domfelte til gjennomføring av straffen utenfor fengsel med særlige vilkår når halvdel av straffetiden er gjennomført.

§ 16 nytt annet ledd skal lyde:

Dersom den idømte fengselsstraff eller resterende tid frem til forventet prøveløslatelse er inntil 4 måneder, og det er hensiktsmessig for å sikre en positiv utvikling og motvirke ny kriminalitet, kan straffen gjennomføres utenfor fengsel når det settes vilkår om at domfelte skal være undergitt elektronisk kontroll. Første ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

Nåværende annet til femte ledd blir nye tredje til sjette ledd.

§ 30 sjette ledd skal lyde:

Postsending til eller fra *advokat* og offentlig myndighetsrepresentant, herunder diplomatisk eller konsulær representant, kan undersøkes etter § 27 tredje ledd. Kontroll ved gjennomlesning skal ikke finne sted. Sendingen skal alltid åpnes i nærvær av innsatte.

§ 31 sjette ledd skal lyde:

Advokat og offentlig myndighetsrepresentant, herunder diplomatisk eller konsulær representant, kan undersøkes etter § 27 annet til femte ledd. Kontroll under besøket ved at samtale overhøres skal ikke finne sted.

§ 32 sjette ledd skal lyde:

Telefonsamtale til og fra *advokat* og offentlig myndighetsrepresentant, herunder diplomatisk eller konsulær representant kan undersøkes etter § 27 sjette ledd før samtalen påbegynnes. Samtalen kan ikke avlyttes eller tas opp på bånd.

§ 40 nytt syvende ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt unnlater å etterkomme pålegg som nevnt i straffeprosessloven § 461 første ledd, eller medvirker til dette, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder. Fengselsstraff under 14 dager kan idømmes.

Nåværende syvende ledd blir nytt åttende ledd.

IV

I straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 gjøres følgende endringer:

§ 37 bokstav f skal lyde:

gjennomføre narkotikaprogram med domstolskontroll eller program mot ruspåvirket kjøring dersom domfelte samtykker,

§ 51 bokstav a skal lyde:

ubetinget fengselsstraff på inntil 60 dager når særlige grunner tilsier det, jf. § 32 første ledd bokstav a,

V

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til ulik tid.

Presidenten: Til § 28 a sjette ledd bokstav b under I ligg det føre eit alternativt forslag, nr. 4, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Straffeloven § 28 a sjette ledd bokstav b bortfaller.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet blei tilrådinga vedteken med 58 mot 16 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 22.11.58)

Presidenten: Det blir votert over resten av I, II og III § 6 andre ledd første punktum.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Til § 16 første ledd første punktum under III, ligg det føre eit alternativt forslag, nr. 1, frå Framstegspartiet og Høgre. Forslaget lyder:

«Straffegjennomføringsloven § 16 første ledd første punktum skal lyde:

Dersom det anses forsvarlig ut fra hensynet til sikkerheten til familien og samfunnet rundt og er hensiktsmessig for å sikre en fortsatt særlig positiv utvikling og motvirke ny kriminalitet, kan kriminalomsorgen overføre domfelte til gjennomføring av straffen utenfor fengsel med særlige vilkår når halvdel av straffetiden er gjennomført.»

Venstre har varsla at dei støttar forslaget frå Framstegspartiet og Høgre.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet og Høgre blei tilrådinga vedteken med 44 mot 30 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 22.13.23)

Presidenten: Det blir votert over III § 16 nytt andre ledd.

Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre har varsla at dei vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei vedteken med 39 mot 35 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 22.13.57)

Presidenten: Det blir votert over resten av II og IV og V.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

I o v

om endring i lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass

I

I lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass skal § 3 fjerde ledd annet punktum lyde:

For pass til barn under 16 år betales et beløp stort 270 kroner.

II

Loven trer i kraft 15. juni 2007.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

I o v

om endringer i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven)

I

I lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) gjøres følgende endringer:
§§ 3–1a og 3–2a oppheves.

§ 3–4 første ledd annet punktum skal lyde:

Søknaden skal inneholde alle opplysninger som trengs for registreringen, og være ledsaget av bevis for at søkeren er eier av fartøyet og for at vilkårene etter §§ 3–2 og 3–3 er oppfylt.

§ 7–24 overskriften skal lyde:

Om bruk av, adgang til og ferdsel på landingsplass m.v.

§ 7–24 første ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter om *luftfartøyers opphold på landingsplasser, og om adgangen til og ferdselen på landingsplasser og andre luftfartsanlegg*. I forskriftene kan det også stilles krav til vandel.

§ 7–25 skal lyde:

§ 7–25 Kontroll av personer m.v.

Når hensynet til sikkerheten i luftfarten tilsier det, kan kontroll av personer, reisegods, *gods og øvrige gjenstander* som befinner seg på landingsplasser og andre *luftfartsanlegg*, foretas i samsvar med forskrifter gitt av departementet.

Departementet kan, på samme vilkår, gi forskrifter om at innehaver av landingsplass til allmenn bruk (etter § 7–5), flyselskaper, fraktagenter eller andre som driver virksomhet i tilknytning til *landingsplass og andre luftfartsanlegg*, skal utarbeide og gjennomføre en sikkerhetsinstruks.

Kapittel XVI overskriften skal lyde:

Kapittel XVI. Særlige regler om gjennomføring av EØS-avtalen, *EFTA-konvensjonen og ECAA-avtalen*

Ny § 16–3 skal lyde:

§ 16–3. *Forskriftsfullmakt – ECAA-avtalen*

Departementet kan gi forskrifter om gjennomføring av ECAA-avtalen (European Common Aviation Area) av 9. juni 2006 med senere endringer om etablering av et felles europeisk luftfartsmarked.

Regler gitt i medhold av første ledd skal gå foran lovens alminnelige bestemmelser.

II

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

S a k n r . 7

Referat

1. (110) Lagtingets presidentskap melder at Lagtinget har antatt Odelstingets vedtak til
    1. lov om endringer i foretakspensjonsloven og innskuddspensjonsloven (Besl. O. nr. 77 (2006-2007))
    2. lov om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven) (Besl. O. nr. 78 (2006-2007))
    3. lov om regulerte markeder (børsloven) (Besl. O. nr. 79 (2006-2007))
    4. lov om endringer i finansieringsvirksomhetsloven og enkelte andre lover (kredittforening som konsernspiss mv.) (Besl. O. nr. 80 (2006-2007))
    5. lov om endringer i forsikringsloven (fellespensjonskasser) (Besl. O. nr. 81 (2006-2007))
    6. lov om samvirkeforetak (samvirkelova) (Besl. O. nr. 82 (2006-2007))
    7. lov om endringer i bilansvarslova (gjennomføring av femte motorvognforsikringsdirektiv mv.) (Besl. O. nr. 83 (2006-2007))
    8. lov om reindrift (reindriftsloven) (Besl. O. nr. 84 (2006-2007))
    9. lov om endring i utlendingsloven (utlendingsinternat) (Besl. O. nr. 85 (2006-2007))
    10. lov om endringer i barnetrygdloven mv. (Besl. O. nr. 86 (2006-2007))
      - og at lovvedtakene er sendt Kongen.
  2. (111) Statsministerens kontor melder at
    1. lov om endringer i bilansvarslova (gjennomføring av femte motorvognforsikringsdirektiv mv.) (Besl. O. nr. 83 (2006-2007))
      - er sanksjonert under 8. juni 2007
      - Samr.: Nr. 110 og 111 blir lagde ved protokollen.
  3. (112) Lov om endringer i sosialtjenesteloven og i enkelte andre lover (Ot.prp. nr. 70 (2006-2007))
    - Samr.: Blir send arbeids- og sosialkomiteen.
  4. (113) Lov om endringer i lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell (Ot.prp. nr. 68 (2006-2007))
  5. (114) Lov om endringer i lov om serveringsvirksomhet (serveringsloven) (Ot.prp. nr. 69 (2006-2007))
    - Samr.: Nr. 113 og 114 blir sende næringskomiteen.
- Presidenten:** Dermed er sakene på dagens kart hand-sama ferdig.

Møtet slutt kl. 22.16.
